

De Wisselverlieszaak:

Analyse en schadeberekening

Hoe de Nederlandse burgers en bedrijven ernstig benadeeld zijn én nog steeds worden, als gevolg van de in 1998 door de Europese Unie (EU) onjuist vastgestelde en véél te dure euro-omwisselkoers van de Nederlandse gulden

Een evaluatie van het Wisselverlies na 10 jaar euro

Door Harry Geels (*) en André ten Dam (**)

(*) Harry Geels (econoom) is onder meer uitvoerend hoofdredacteur van Technische en Kwantitatieve Analyse (TKA), directeur Research bij INMAXXA en economisch columnist op Dft.nl (De Financiële Telegraaf). Hij heeft aan dit onderzoeksrapport meegewerkt op persoonlijke titel. INMAXXA B.V. (werkgever van Harry Geels) draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

(**) André ten Dam (jurist en bedrijfskundige) is onder meer initiatiefnemer en bestuurslid van Stichting Wisselverlies.nl en juridisch adviseur.

Inhoudsopgave:

- I. Woord vooraf
- II. Het ontstaan van de onderwaardering van de NLG
- III. De economische noodzaak van de revaluatie van de NLG in 1998
- IV. De gevolgen van het afzien van de revaluatie van de NLG in 1998
- V. De gevolgen van een revaluatie van de NLG in 1998
- VI. Wisselverlies: Bevindingen en conclusies
  - A. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Empirische methode
  - B. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: SAFFIER methode
  - C. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Simulatie methode
  - D. Wisselverlies Nederland BBP: Simulatie methode
  - E. Wisselverlies Nederland vermogenssfeer
  - F. Wisselverlies: De cumulatieve schade per 1 januari 2009
- VII. Inflatiecijfers?
- VIII. Slotwoord: Stichting Wisselverlies.nl
- IX. Verantwoording en oproep

Bijlagen:

- Bijlage 1 Vaststelling van de onderwaardering van de NLG in 1997/1998
- Bijlage 2 (A) Macro-economische gegevens Nederland 1998 en
(B) Cumulatieve invoerquotiënten van de finale
bestedingscomponenten, investeringen in vaste activa,
de uitvoer en het BBP
- Bijlage 3 Analyse en conclusies ABN-AMRO 1/1998 met opmerkingen

Tabellen:

- Tabel 1 Loon-, inflatie- en koopkrachtontwikkeling Nederland en
eurozone, werknemers (werkelijk en met simulatie Nederland
van revaluatie NLG in 1998 met 13%)
- Tabel 2 BBP-ontwikkeling Nederland (werkelijk en met simulatie van
revaluatie NLG in 1998 met 13%)

I. Woord vooraf

Op 1 januari 2009 was het tien jaar geleden dat onze Nederlandse gulden werd omgeruild voor de euro.

Na een moeizame start, met vanaf 1999 een forse waardedaling t.o.v. van andere valuta, heeft de euro zich langzamerhand ontwikkeld tot een sterke en stabiele eenheidsmunt.

Zo is de waarde van de euro t.o.v. andere valuta vanaf ca. begin 2001 weer gestegen (t.o.v. bijvoorbeeld de US-dollar kwam de euro ca. medio 2003 weer op de introductiekoers van 1 januari 1999 om vervolgens flink door te stijgen), zulks niet in de laatste plaats omdat de euro toen in de wereld inmiddels steeds meer als een volwaardig alternatief werd gezien voor de US-dollar als internationale reservemunt. Bovendien zorgt de euro in de huidige financiële crisis in de eurolanden, dus ook in Nederland, voor monetaire stabiliteit en dus koopkrachtbehoud/verbetering t.o.v. het euro-buitenland.

Als we nu kijken naar die Europese landen die niet tot de euro zijn toegetreden en, net als Nederland, een relatief grote financiële sector hebben, zoals Engeland, zien we dat de valuta van die landen in de huidige crisis een (flinke) klap gekregen hebben.

Hetzelfde zien we bij enige Oost-Europese landen die (nog) geen euro hebben.

Hoewel de 'vergrijzing' in de West-Europese eurolanden en de afwezigheid van gespaarde pensioenvoorzieningen in bijna alle andere eurolanden (Nederland en Ierland hebben als enige eurolanden een zogenoemd 'kapitaaldeckingsstelsel' en dus gespaard voor de pensioenen) voor Nederland op termijn nog voor minder plezierige verrassingen kunnen gaan zorgen (voor Nederland ónterechte bovenmatige inflatie en mogelijk ook druk op de wisselkoers van de euro), mogen we in Nederland wat betreft monetaire stabiliteit in deze tijden van internationale financiële crisis zeker niet klagen met de euro.

Het niet convergeren van de economieën van de diverse eurolanden heeft overigens voor de nodige spanning tussen de EMU/eurolanden gezorgd en doet dat in de huidige tijd van de mondiale economische crisis in toenemende mate.

Deze spanning is enerzijds gelegen in het centraal vanuit Frankfurt (Europese Centrale Bank, ECB) aansturen van het voor de gehele eurozone geldende rentebeleid.

In de jaren 1999 en 2000 was Nederland daarvan overigens het eerste slachtoffer. Het ECB-rentebeleid werkte toen voor Nederland als 'olie op het vuur' in plaats van afkoelend.

Anderzijds is deze spanning gelegen in de strenge begrotingsregels van het Stabiliteitspact van het EU-Verdrag (Verdrag van Maastricht), gericht op de enige monetaire Verdragsnorm van 'houdbare prijsstabiliteit'.

In de huidige economische crisis worden vooral die eurolanden, die een (relatief) zwakke economie hebben (met name de zogenoemde PIIGS-landen: Portugal, Italië, Ierland, Griekenland en Spanje), belemmerd bij het stimuleren van hun economieën.

Echter in het voorgaande zien we één voor Nederland héél belangrijk punt van de euro over het hoofd: En dat is de onjuiste en voor Nederland oneerlijke euro-omwisselkoers van onze Nederlandse gulden (NLG) bij de definitieve vaststelling daarvan in 1998 door de Europese Unie (EU)!

Door het in die tijd daarbij door de Europese politiek ten ónrechte blokkeren van de voor Nederland economische noodzakelijke revaluatie van de NLG in 1997/1998, is er aan de Nederlanders een groot stuk welvaart ontnomen, waarop Nederland economisch én juridisch aanspraak maakte.

Dit welvaartverlies is strúctureel van aard en bestaat uit het door/van de Nederlandse burgers en bedrijven mislopen/afnemen van een substantieel stuk koopkracht direct in 1998 (bij het vaststellen van de euro-omwisselkoersen), zowel wat betreft bestedingen én investeringen in Nederland als die in het buitenland. En vanaf 1999 zijn deze verliezen nog verder opgelopen, niet alleen relatief (in percentages, tot ca. eind 2006) maar zeker ook absoluut (in euro's, tot het einde der tijd).

Deze verliezen werken dus vanaf (eind) 1998 fors door zowel op de inkomens- en winstsfeer (dus op het Nederlandse Bruto Binnenlands Product, BBP) als op de vermogenssfeer.

Het is Stichting Wisselverlies.nl die deze kwestie als de door haar zogenoemde 'Wisselverlieszaak' sinds medio 2007 aan de orde stelt.

En hoewel de Nederlandse regering en De Nederlandsche Bank (DNB) deze kwestie in de media en zelfs ook in de Tweede Kamer (in 1998, 2005 en 2007) hardnekkig blijven ontkennen en in de 'doofpot' proberen te houden, heeft Stichting Wisselverlies.nl het gelijk volledig aan haar zijde.

Hierbij is het onvoorstelbaar en zelfs gewoonweg bizar dat regering en DNB door de media, het merendeel van de economische wetenschappers, de Tweede Kamer, het Centraal Plan Bureau (CPB) en de Raad van Commissarissen van DNB (en zeker niet altijd alleen bij gebrek aan kennis van zaken) volledig uit de wind worden gehouden.

Terzijde en voor de goede orde, nota bene met het juridische dictaat van het EU-Verdrag 1992 (Verdrag van Maastricht) in de hand hebben regering en DNB - door in 1998 in ECB/EU-verband uiteindelijk (politiek) in te stemmen met en feitelijk actief mee te werken aan de vaststelling van de onjuiste euro-omwisselkoers van de NLG in 1998 - de NLG en het Nederlandse landsbelang ernstig verkwanseld, hoe je het ook wendt of keert.

Tien jaar na de invoering van de euro in Nederland, is het daarom nu - onder het motto 'beter laat dan nooit' - méér dan de hoogste tijd voor een wetenschappelijke economische analyse en schadeberekening van de Wisselverlieszaak.

Wij zijn immers van mening dat de waarheid in deze zaak boven water moet komen en óók aan iedere Nederlander kenbaar moet worden gemaakt!

In onze analyse geven we eerst een beschouwing over het ontstaan van de onderwaardering van de NLG in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw (met in Bijlage 1. een toelichting op de vaststelling van de onderwaardering van de NLG in 1998) alsmede over de voor Nederland economische noodzaak van de revaluatie van de NLG in 1998.

Daarna kijken we naar hetgeen er vanaf 1999 in Nederland 'economisch' werkelijk is gebeurd, dus zónder de revaluatie van de NLG.

Vervolgens gaan we in op hetgeen er in Nederland logischerwijze zou zijn gebeurd indien de NLG in 1998 wél gerevalueerd zou zijn geworden, zulks aan de hand van de in Bijlage 2. genoemde macro-economische gegevens van Nederland in dat jaar, het macro-economische rekenmodel SAFFIER van het CPB én de gegeven arbeidsmarktsituatie in Nederland.

Hierbij bespreken we in Bijlage 3. het in een diepe lade verdwenen en door Stichting Wisselverlies.nl in 2007 boven water gehaalde researchrapport van ABN-AMRO (*Afzien van revaluatie in mei 1998: winnaars en verliezers.....*) van januari 1998, waarin ABN-AMRO de economische gevolgen van een revaluatie van de NLG in 1998 heeft uiteengezet.

Terzijde, voor onze analyse hebben we nu, begin 2009 (ánders dan ABN-AMRO in januari 1998), de beschikking over onder meer:

1. de werkelijke cijfers van de ontwikkeling vanaf 1999 van de lonen, inflatie en koopkracht vanaf 1999, zowel in Nederland als in de eurozone,
2. de werkelijke cijfers van de ontwikkeling vanaf 1999 van het Nederlandse Bruto Binnenlands Product (BBP), en
3. de zogenoemde gecumuleerde invoerquotiënten van 1998 van de Nederlandse finale bestedingscomponenten, de Nederlandse investeringen in vaste activa, de Nederlandse uitvoer (export) en het Nederlandse BBP.

En juist daarom kunnen we nu ook een nauwkeurige schadeberekening maken.

Op grond van onze analyse en de relevante feitelijke gegevens brengen we dan het door de Nederlanders burgers en bedrijven geleden én nog jaarlijks structureel verder te lijden Wisselverlies cijfermatig in beeld, onderverdeeld in:

- A. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Empirische methode,
- B. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: SAFFIER methode,
- C. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Simulatie methode,
- D. Wisselverlies Nederland BBP: Simulatie methode,
- E. Wisselverlies Nederland vermogenssfeer, en
- F. Wisselverlies, cumulatief per 1 januari 2009.

Op grond van onze analyse, bevindingen en berekeningen concluderen wij (terughoudend) dat de onjuiste euro-omwisselkoers van de NLG in 1998 Nederland, na correctie prijsniveau, de laatste tien jaar (minstens) € 440 miljard heeft gekost.

In 2009 loopt deze schade verder op tot cumulatief ca. € 500 miljard.

En het Wisselverlies is bovendien structureel van aard: ca. 10% van het jaarlijkse Nederlandse BBP.

In 2009 zal het Wisselverlies voor de Nederlanders (BBP-verlies en verlies op investeringen in vaste activa, na correctie prijsniveau) bijvoorbeeld dus nog ca. € 55 miljard betreffen.

Vervolgens gaan we in op de getrouwheid van de officiële inflatiecijfers. Hierbij stellen we met name de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikte methode van het meten van de inflatie (HICP) en de daadwerkelijke metingen van het CBS, gemotiveerd ter discussie. En hierbij geven wij tevens een verklaring voor het ontstaan van de voedselbanken die in Nederland vanaf 2001 als paddestoelen uit de grond zijn geschoten.

En voordat wij tot slot onze verantwoording voor deze publicatie afleggen en een maatschappelijke oproep doen (waarvoor zeker aandacht), maken wij enige opmerkingen over Stichting Wisselverlies.nl en haar nationale actie voor het bewerkstelligen van financiële compensatie voor alle Nederlanders (burgers en bedrijven) door de Europese Unie (EU).

De Wisselverlieszaak is immers een zaak van landsbelang, die zijn weerga niet kent!

Stichting Wisselverlies.nl verdient daarom de steun van alle Nederlanders!

Opmerking:

Politieke conclusies trekken wij niét.

Dit traject laten we graag over aan de terzake betrokken (voormalige) (monetaire) gezagsdragers zelf én aan de volksvertegenwoordiging en de controleurs van de uitvoerende monetaire machten, zowel op Europees als op Nederlands niveau.

In Europees verband zijn de volksvertegenwoordigende en controlerende machten het Europees Parlement in Brussel en het toezicht houdend orgaan van de ECB in Frankfurt.

En in Nederland zijn dat de Eerste Kamer en de Tweede Kamer alsmede de Raad van Commissarissen van DNB.

II. Het ontstaan van de onderwaardering van de NLG

Eind jaren zeventig/begin jaren tachtig van de vorige eeuw bevond de Nederlandse economie zich - mede door de oliecrises van de jaren zeventig met mondiale conjuncturele gevolgen - in zwaar weer waarin de werkloosheid en het nationale begrotingstekort fors waren opgelopen.

Door het regeringsbeleid en druk van de vakbonden waren de lonen en vooral de collectieve uitgaven in Nederland toen bovenmatig gestegen i.v.m. het buitenland. Gevolg was dus de economische crisis in Nederland rond 1980 met hoge werkloosheidscijfers en grote druk op de overheidsfinanciën.

Regering (Kabinet Lubbers I) en sociale partners (onder leiding van Chris van Veen en Wim Kok) waren het er toen over eens dat er iets moest gebeuren om Nederland er weer bovenop te krijgen.

De toen gekozen remedies om de Nederlandse concurrentiepositie, economie, werkgelegenheid en overheidsfinanciën te herstellen, waren die van (1) loonmatiging t.o.v. het buitenland en arbeidsduurverkorting, (2) bezuinigingen bij de overheid, (3) herstructurering van de Nederlandse bedrijven en (4) hervorming van de sociale zekerheid.

De loonmatiging en arbeidsduurverkorting kreeg - middels het bekende poldermodel - vorm in het Akkoord van Wassenaar (1982).

Bovendien werd de NLG begin 1983 binnen het toenmalige Europees Monetaire Stelsel (EMS) - overigens tegen de zin in van DNB - ook nog eens twee procent gedevalueerd t.o.v. de D-mark (toen de ankerpunt van het EMS en later in 1998 ook van de euro).

En, om de inflatie laag te houden, werd de NLG tenslotte, als enige EMS-munt monetair (als een soort monetaire unie 'avant la lettre', maar mét behoud van het wisselkoers-instrument), vastgekoppeld aan de D-mark.

Na verloop van tijd trokken de economie en werkgelegenheid in Nederland weer aan en met name in de jaren negentig ontwikkelde de Nederlandse economie zich zelfs met kop en schouders als de sterkste economie van Europa, véél beter dan die van Duitsland (die de kosten van de Duitse éénwording te verwerken kreeg) en die van de andere EMS-landen.

En gelet op het fors en structureel achterblijven van de loonontwikkeling in Nederland t.o.v. de overige Europese landen, ontwikkelde Nederland vanzelfsprekend ook een lage(re) inflatie.

De kracht van de Nederlandse economie én concurrentiepositie t.o.v. de andere EMS-landen kwam in de tweede helft van de jaren negentig tot uiting in het forse en structurele overschot op de lopende rekening van Nederland (Bron: CBS) en de lagere LIBOR-rente in Nederland (Bron: Reuters Ecwin).

Nederland was bij de invoering van de euro dus het méést welvarende euroland!

De economische welvaart van een land wordt overigens afgemeten aan het Bruto Binnenland Product (BBP) per hoofd van de bevolking gecorrigeerd met koopkrachtpariteiten (Bron: CBS, de Nederlandse economie 1999).

De welvaartsranglijst per 1994 en per 1998/1999 van de landen die in 1998 met ons zijn toetreden tot de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de euro, ziet er als volgt uit:

	<u>1994</u>		<u>1998/1999</u>
Luxemburg	: 174 (*)	Luxemburg	: 179 (*)
België	: 113	Nederland	: 113
Oostenrijk	: 112	Oostenrijk	: 112
Duitsland	: 110	Ierland	: 112
Nederland	: 107	België	: 111
Frankrijk	: 105	Duitsland	: 108
Italië	: 103	Italië	: 100
Finland	: 91	Finland	: 100
Ierland	: 87	Frankrijk	: 99
Spanje	: 78	Spanje	: 82
Portugal	: 70	Portugal	: 75
Eurozone-1998 (gemiddeld)	: 101	Eurozone-1998 (gemiddeld)	: 100
Engeland	: 98	Engeland	: 102

Welvaartsniveau 1994 en 1998/1999 van de eurolanden-1998 (= EU-11) en Engeland, volgens BBP per hoofd van de bevolking, gecorrigeerd met koopkrachtpariteiten, index EU-11 = 101/100, volgens EC Economic Data Pocket Book (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1999).

(*) Het cijfer van Luxemburg is sterk vertekend als gevolg van de vele forensen (onder meer uit Duitsland, België, Frankrijk en ook Nederland) die in Luxemburg werken maar in hun eigen land wonen. En gelet op het zeer kleine bevolkingsaantal in Luxemburg tikken de lonen van deze mensen in het Luxemburgse BBP hard aan. Hiermee gecorrigeerd zou het in deze tabel genoemde cijfer van Luxemburg ook lager zijn dan dat van Nederland.

Maar door het achterblijven van de bruto-loonontwikkeling in Nederland t.o.v. die in het buitenland hebben dus met name de Nederlandse werknemers het economische herstel vanaf 1983 betaald.

Wat betreft de bruto-loonontwikkeling vanaf 1983 t/m 1998 was Nederland van de landen die met ons per 1998 tot de EMU en de euro zijn toetreden immers juist met zéér grote afstand hekkensluiter. Deze rangschikking is als volgt:

Portugal	: bij OESO geen gegevens beschikbaar
Spanje	: 230,0%
Italië	: 179,3%
Finland	: 160,4%
Ierland	: 145,0%
Oostenrijk	: 100,2%
Frankrijk	: 87,1%
Duitsland	: 83,6%
België	: 63,7%
Luxemburg	: 62,7%
Nederland	: 47,6%
Eurozone-1998 (gemiddeld)	: 116,0%
Engeland	: 190,5%

Loonontwikkeling 1983 t/m 1998 eurolanden-1998 en Engeland (Bron: OESO).

In de hiervoor genoemde periode is de bruto-loonontwikkeling in Nederland dus ca. 60% achtergebleven t.o.v. het gemiddelde van de eurozone-1998.

Om de bruto-koopkrachtontwikkeling van de Nederlandse inkomenstrekkers t.o.v. de overige eurolanden in deze periode in beeld te brengen, dient de ontwikkeling van de inflatie bij voornoemde loonontwikkeling betrokken te worden.

Bovendien dient de Nederlandse situatie dan vergeleken te worden met een euroland die in genoemde periode gemiddeld een vergelijkbaar welvaartsniveau met dat van Nederland had: Een vergelijking met Duitsland ligt dan voor de hand.

En als we dan kijken naar de bruto-loon- en inflatieontwikkeling (en dan kijken we dus naar de bruto-koopkrachtontwikkeling) in deze periode van Nederland en Duitsland zien we het volgende beeld:

	<i>Bruto-loonontwikkeling 1983-1998</i>	<i>Inflatieontwikkeling 1983-1998</i>	<i>Bruto-koopkrachtontwikkeling 1983-1998</i>
Duitsland	83,6%	43,9%	39,7%
Nederland	47,6%	37,0%	10,6%

Bruto-koopkrachtontwikkeling 1983 t/m 1998 Oostenrijk, Duitsland en Nederland (Bron: OESO MEI)

De bruto-koopkrachtontwikkeling in Duitsland is in die jaren dus ongeveer vier maal zo groot geweest als in Nederland!

Door met name het achterblijven van de brutoloonontwikkeling in Nederland t.o.v. die in het buitenland en de 'koppeling' binnen het EMS van de NLG aan de D-mark begin 1983, werden Nederland en de NLG sindsdien dus kunstmatig, structureel en in toenemende mate goedkoper t.o.v. de overige landen van de eurozone.

Als we de producentenprijzen in die jaren van Nederland afzetten tegen die van Duitsland zien we het volgende beeld:

	<i>Producentenprijzen 1983-1998</i>
Duitsland	18,7%
Nederland	1,4%

Producer prices - Manufacturing products 1983 t/m 1998 Duitsland en Nederland (Bron: OESO MEI)

Maar juist door deze 'koppeling' binnen het toenmalige EMS van úitsluitend de NLG aan de D-mark (als ankerpunt van het EMS en in 1998 dus ook van de euro), bleef een logische, redelijke, noodzakelijke en éérlijke revaluatie van de NLG (en dus een fórse koopkrachtverbetering van de Nederlandse burgers en bedrijven) uit.

De munten van de andere EMS-landen fluctueerden in die jaren - wanneer noodzakelijk - vanaf 1983 daarentegen wél gewoon t.o.v. de D-mark (het EMS-anker), volgens de spelregels van het EMS.

De NLG raakte in de periode van 1983 tot 1998 dus in toenemende mate ondergewaardeerd óók t.o.v. de overige EMS-valuta, zulks ondanks een aantal devaluaties van enige andere zwakkere EMS-valuta t.o.v. de D-mark (en dus ook van de NLG) in de jaren 80.

Het ontstaan van de onderwaardering van de NLG in 1998 is hiermee verklaard!

Stichting Wisselverlies.nl heeft - met door haar in 2007 boven water gehaalde researchrapporten van onafhankelijke deskundigen (MeesPierson bank, 1997, en ABN-AMRO bank, 1998) afdoende aangetoond dat de NLG in 1998 ca.13% was ondergewaardeerd t.o.v. D-mark als anker van het EMS en de euro, en dus per definitie ook ca. 13% ondergewaardeerd t.o.v. de munten van de andere eurolanden die met Nederland en Duitsland in 1998 tot de euro zijn toegetreden, zulks volgens de relevante economische prijsindicatoren.

Omdat Duitsland binnen de eurozone veruit de belangrijkste handelspartner is van Nederland, was de juiste waardering van de NLG t.o.v. de D-mark bij de invoering van de euro in 1998 dus ook essentieel. De juiste waardering in die tijd van de NLG t.o.v. bijvoorbeeld de Portugese escudo was vanzelfsprekend voor Nederland niet tot nauwelijks relevant.

Bovendien werd de wisselkoers van de NLG t.o.v. de US-dollar als de toenmalige belangrijkste internationale handelsmunt ook bepaald door de D-mark als anker van het EMS.

En uit het hiervoor genoemde MeesPierson-researchrapport blijkt dat in medio 1997 de D-mark exact júist was gewaardeerd t.o.v. de US-dollar!

De NLG raakte in de periode van 1983 tot 1998 dus ook in toenemende mate ondergewaardeerd t.o.v. niét EMS-valuta, zoals bijvoorbeeld de US-dollar.

Maar hiermee zijn we er nog niet.

Want Stichting Wisselverlies.nl heeft eind 2008, ook met eigen onderzoek, ook langs andere weg aangetoond dat de NLG begin 1998 ca.13% was ondergewaardeerd t.o.v. de euro, zulks volgens de methode van analyse van welvaart en prijsniveau in Nederland en in de eurozone-1998 (zie Bijlage 1 onder 'Nota Bene', onderzoek Stichting Wisselverlies.nl, 2008).

En omdat bij de invoering van de euro in 1998 de NLG dus uiteindelijk en ten onrechte niét werd gerevalueerd, is de NLG toen dus uiteindelijk en ten onrechte ca. 13% te goedkoop omgewisseld voor de euro.

In concreto had onze nationale munt dus in 1998 niet tegen de euro-omwisselkoers van NLG 2,20 maar tegen een omwisselkoers van NLG 1,95 voor de euro omgeruild dienen te worden!

De véél te goedkope NLG resulteerde eind jaren negentig van de vorige eeuw in Nederland in:

1. fórsé en structurele overschotten op de lopende rekening met het buitenland , en
2. een overspannen arbeidsmarktsituatie met een zeer lage werkloosheid en in, met name in de commerciële/zakelijke dienstverlening en de bouwnijverheid, veel openstaande (en veelal niet vervulbare) vacatures bij de Nederlandse bedrijven (Bron: CBS, 1999).

Bijvoorbeeld in het tweede kwartaal 1999 stonden in Nederland tegenover 216.000 werklozen ca. 182.000 onvervulde vacatures (Bron: CBS).

En begin 2001 waren er zelfs meer onvervulde vacatures dan werklozen (Bron: EC Economic Forecast, 2008).

In Bijlage 1. geven wij een uiteenzetting hoe de onderwaardering van de NLG in 1997/1998 wordt en is vastgesteld.

III. De economische noodzaak van de revaluatie van de NLG in 1998

Door de hiervoor geschetste economische en monetaire gang van zaken vanaf 1982 raakte de NLG t.o.v. de overige Europese valuta dus in toenemende mate ondergewaardeerd.

Maar - zoals gezegd - was de Nederlandse economie in de loop van de jaren negentig veel méér dan hersteld.

Onze economie kondigde zelfs aan sterk te gaan oververhitten!

Al begin 1997 (!) werd Nederland daarvoor uitdrukkelijk gewaarschuwd, onder meer door het Internationaal Monetaire Fonds (IMF) en DNB.

IMF en DNB konden daarbij vanzelfsprekend níét zeggen dat de reden van de op ons afstormende oververhitting de véél te goedkope NLG was, want dan zouden de financiële markten direct op hol zijn geslagen én zou er in Nederland grote maatschappelijke druk zijn ontstaan voor de revaluatie van de NLG (ruilvoetwinst) en dus voor opeising van ons welvaartsdeel dat we zónder een revaluatie van de NLG definitief kwijt zouden raken.....aan de overige eurolanden!

Dus voor de goede orde en zoals hiervoor gezegd, in de zéér kleine en besloten kring van de Nederlandse en Europese monetaire autoriteiten was de tien op ons afstormende oververhitting van de Nederlandse economie al begin 1997 bekend (!), dus ruimschoots vóór het definitief en onherroepelijk vaststellen van de diverse euro-omwisselkoersen in 1998!

Bij deze toen aankomende oververhitting van de Nederlandse economie speelde twee zogenoemde macro-economische spanningsindicatoren een cruciale rol:

- (1.) De véél te goedkope NLG t.o.v. buitenlandse valuta, én
- (2.) de overspannen arbeidsmarktsituatie (met veel openstaande en veelal niet vervulbare vacatures) in Nederland.

Indien er niet ingegrepen zou worden, zou de véél te goedkope NLG resulteren in import van inflatie (zowel in consumenten- als in producentenprijzen) en in een nog verdere toename van de overspannen arbeidsmarktsituatie met een bovenmatige loonontwikkeling in Nederland t.o.v. het buitenland (de eurozone) als gevolg.

De éniige beschikbare monetaire remedie tegen de oververhitting was de revaluatie van de NLG, en wel vóór (bijvoorbeeld medio 1997 of tegelijkertijd met de revaluatie van het Ierse pond begin maart 1998 of bij het vaststellen van de zogenoemde bilaterale euro-omwisselkoersen in mei 1998) of uiterlijk bij het definitief en dus onherroepelijk vaststellen van de euro-omwisselkoersen per 31 december 1998.

In de aanloop naar de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de euro in 1998, was het rente-instrument van DNB immers al volledig afgestemd op de Economische en Monetaire Unie (EMU, juli 1998).

En dit rente-instrument werd vanaf juli 1998 t/m 2000 voor Nederland ook nog eens averechts (aanjagend en dus als olie op het vuur) ingezet.

Een krupper begrotingsbeleid van de Nederlandse regering vanaf 1999 zou - gelet op de grote monetaire onevenwichtigheid van de NLG t.o.v. de andere munten die met de NLG tot de euro toetraden - slechts een druppel op de gloeiende economische plaat hebben betekend en was bovendien na ca. 20 jaar loonmatiging en bezuinigingen 'politiek' en 'sociaal' ook niet meer te verkopen.

Néé, het éne beschikbare instrument was de revaluatie van de NLG, en wel dus vóór of uiterlijk bij het definitief en onherroepelijk vaststellen van de euro-omwisselkoersen per 31 december 1998!

Als de NLG niét gerevalueerd zou worden, dan zouden de Nederlandse economie en concurrentiepositie (uiteindelijk) ernstig en structureel aangetast worden door, zoals gezegd, bovenmatige stijging van consumenten- en producentenprijzen en een bovenmatige loonontwikkeling t.o.v. de andere Europese landen, één en ander resulterende in een fóerse aantasting van onze koopkracht. En dat hebben we in Nederland helaas ook gezien.

Zoals onder meer DNB-directeur Henk Brouwer (Bron: Het Parool, 2005), voormalig DNB-directeur André Szász (Bron: Zembla Eurobedrog, 2005) alsmede voormalig secretaris-generaal van het ministerie van Economische Zaken Sweder van Wijnbergen en hoogleraar economie Roel Beetsma (Bronnen: Het Parool, 2005, en NRC, 2005) in het voorjaar van 2005 kenbaar maakten: Indien in 1998 de wisselkoers van de NLG niet zou worden aangepast, dan zouden de prijzen zich in Nederland vervolgens gaan aanpassen, de initiële onderwaardering van de NLG weer ongedaan makende, met het risico van een doorschieteffect.

Ondanks de hier voor Nederland geschetste economische noodzaak én zelfs ondanks het juridische dictaat (!) van onder meer 'houdbare prijsstabiliteit' van het EU-Verdrag 1992 (Verdrag van Maastricht), is de NLG - anders dan bijvoorbeeld het Ierse pond (1998), de Griekse drachme (2000) en de Slowaakse kroon (2008) - bij de invoering aldaar van de euro, zoals we weten, uiteindelijk niét gerevalueerd. Deze revaluaties zijn daarbij overigens állen door de EU en de ECB gemotiveerd met de éne monetaire Verdragsnorm van 'houdbare prijsstabiliteit'.

Zoals ECB-bestuurslid en DNB-president, Nout Wellink, (Bronnen: De Telegraaf, 2005, NRC, 2005, en AD, 2008) en voormalig minister van Financiën, Gerrit Zalm, (Bron: Zembla Eurobedrog, 2005) later hebben laten blijken, is de revaluatie van de NLG in 1997/1998 echter achterwege gebleven, niet om economisch-monetaire redenen maar nota bene om Europees politieke redenen.

Volgens Nout Wellink zag Duitsland - gelet op de koppeling van de NLG aan de D-mark binnen het EMS - een revaluatie van de NLG t.o.v. alle overige EMS-munten als gezichtsverlies van hun heilige D-mark. Hoewel volgens de EMS-systematiek natuurlijk onzinnig(!), zag Duitsland een revaluatie van de NLG kennelijk als een devaluatie van de D-mark.

De Nederlandse autoriteiten hebben de Duitse politieke blokkade voor de noodzakelijke én rechtvaardige revaluatie van de NLG kennelijk uiteindelijk geslikt.

Want volgens Nout Wellink waren in 1997/1998 de oprichting van de EMU en, als onderdeel daarvan, de invoering van de euro voor de Nederlandse autoriteiten van 'hóger belang' dan de euro-omwisselkoers van de NLG (Bronnen: AD, 2008, en Stichting Wisselverlies, 2008)!

En omdat de euro-omwisselkoersen in 1998 formeel door de Raad van de Europese Unie - op voorstel van de Europese Commissie van de Europese Unie en ná ingewonnen advies van de ECB - zijn vastgesteld, zijn dus de EU en de ECB voor de aan de Nederlanders toegebrachte welvaartschade (= het Wisselverlies) uiteindelijk volledig verantwoordelijk en dus daarvoor ook juridisch aansprakelijk (Bron: Stichting Wisselverlies.nl, 2008).

Eerste punt van aandacht hierbij is dat de EMU een economische en monetaire unie is en géén politieke en monetaire unie!

En tweede punt van aandacht hierbij is dat de advisering door de ECB van de euro-omwisselkoersen in beslotenheid (dus búiten de openbaarheid en zónder publieke controle) heeft plaatsgevonden.

Door het niét revalueren van de NLG is aan Nederland niet alleen in 1998 maar ook structureel vanaf 1999 dus een flink stuk economische welvaart onthouden respectievelijk afgenomen, waarop wij Nederlanders dus gewoonweg aanspraak hadden, zowel op grond van economische als Verdragsrechtelijke (= juridische) redenen.

En dit stuk welvaart is daarbij overigens nota bene ook nog eens terecht gekomen bij de andere landen die met Nederland per 1998 zijn toegetreden tot de euro!

IV. De gevolgen van het afzien van de revaluatie van de NLG in 1998

Het had dus allemaal zo mooi kunnen én .....ook moeten zijn.

Maar helaas is de NLG in 1998 dus uiteindelijk - zoals gezegd om Europees politieke redenen - niét gerevalueerd.

Zoals reeds eerder begin 1997 door IMF en DNB aangekondigd, kregen we in Nederland dus vanaf 1999 met een ernstige oververhitting van de Nederlandse economie te maken.

En zoals later (in 2005) onder meer door DNB-directeur, Henk Brouwer, voormalig DNB-directeur, André Szász, voormalig secretaris-generaal van het ministerie van Economische Zaken, Sweder van Wijnbergen, en hoogleraar economie Roel Beetsma, gesteld, kregen we - als gevolg van het in 1998 niet revalueren van de NLG - in Nederland vanaf 1999 immers te kampen met bovenmatige prijsstijgingen (t.o.v. die in het buitenland), de initiële onderwaardering van de NLG weer ongedaan makende, met een doorschieteffect.

Volgens macro-economische analyses en rekenmodellen, zoals SAFFIER van het CPB en Oxford Economic Forecasting, duren deze evenwichtsherstellende reacties overigens ca. 5 jaar (zie ook Sweder van Wijnbergen, 2005).

En daarna wordt het doorschieteffect van deze evenwichtsherstellende reacties vanzelfsprekend ook weer gecorrigeerd.

Hierna brengen we de ontwikkelingen vanaf 1999 van de bruto-lonen, de inflatie en de bruto-koopkracht in beeld van Nederland en zetten die af tegen deze ontwikkelingen in de eurozone en in Oostenrijk.

De keuze van Oostenrijk ligt hierbij voor de hand omdat enerzijds Oostenrijk met Nederland jarenlang en structureel tot de kopgroep van de meest welvarende eurolanden behoort (zie Hoofdstuk II. hiervoor) en anderzijds de Nederlandse economie gelijk die van Oostenrijk zeer sterk geïntegreerd is met die van Duitsland (André Szász, 1999) en juist om die redenen een goede referentie is voor Nederland.

Wat betreft de bruto-loonontwikkeling vanaf 1999 zien we het volgende beeld:

	<u>1999-2001</u>	<u>1999-2003</u>	<u>1999-2004</u>	<u>1999-2006</u>	<u>1999-2007</u>
Oostenrijk	8,3%	13,3%	16,1%	23,1%	26,4%
Nederland	11,0%	18,1%	20,0%	23,2%	25,2%
Eurozone	10,4%	17,0%	20,1%	27,1%	30,8%

*Bruto-loonontwikkeling Oostenrijk, Nederland en Eurozone (Bron: OESO MEI - Manufacturing)
De gegevens van 2008 zijn nog niet beschikbaar.*

We zien dus dat de bruto-lonen in Nederland t.o.v. die in Oostenrijk vanaf 1999 eerst bovenmatig zijn gestegen en vervolgens vanaf 2004 zijn achtergebleven en uiteindelijk in 2006 weer op evenwicht komen.

T.o.v. de eurozone zien we het zelfde beeld met dien verstande dat het evenwicht al in 2004 is bereikt.

Door de overspannen arbeidsmarktsituatie in de Nederlandse oververhitte economie (1999 tot medio 2001) en door de excessieve inflatie in Nederland (1999 t/m 2003, zie hierna), stegen de lonen in Nederland in de jaren 1999 t/m 2003 vanzelfsprekend eerst bovenmatig (= het doorschieteffect).

Maar door de daarna vanaf 2004 in Nederland weer noodzakelijk doorgevoerde loonmatiging, is de loonontwikkeling vanaf 1999 in ons land uiteindelijk achtergebleven met die in Oostenrijk en de eurozone.

En dus eerst eind 2006 is het hierboven genoemde doorschieteffect weer gecorrigeerd t.o.v. Oostenrijk als goed referentieland voor Nederland!

Wat betreft de consumentenprijzen zien we dat deze vanaf 1999 in Nederland eerst (met name in de periode 1999 - 2003) fórns bovenmatig zijn gestegen t.o.v. die in Oostenrijk.

En eerst in 2004 zien we dat de inflatie in Nederland weer in lijn komt met die in Oostenrijk, om vervolgens direct (door de in Nederland toen toegepaste forse loonmatiging) weer onder het niveau daarvan in Oostenrijk te komen.

	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>
Oostenrijk	0,5%	2,0%	2,3%	1,7%	1,3%	2,0%	2,1%	1,7%	2,2%
Nederland	2,0%	2,3%	5,1%	3,9%	2,2%	1,4%	1,5%	1,7%	1,6%
Eurozone	1,1%	2,2%	2,4%	2,3%	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%	2,1%

Inflatie Oostenrijk, Nederland en Eurozone, harmonised consumer prices, Percentage change on the same period previous year (Bron: OESO MEI)

Dus als gevolg van het niét revalueren van de NLG in 1998 kreeg Nederland in de periode vanaf 1999 t/m 2003 te maken met import van inflatie.

En omdat de inflatie (consumentenprijzen) in Nederland eerst vanaf 2004 weer in lijn kwam met die in Oostenrijk en de eurozone (en daar toen direct onderschoot), hebben de - als gevolg van het in 1998 niét-revalueren van de NLG - opgetreden evenwichtsherstellende reacties dus voortgeduurd tot en met eind 2003!

Als we de ontwikkeling van de consumentenprijzen vanaf 1999 dan cumulatief maken, zien we het volgende beeld:

	<u>1999-2001</u>	<u>1999-2003</u>	<u>1999-2004</u>	<u>1999-2006</u>	<u>1999-2007</u>
Oostenrijk	4,8%	8,0%	10,0%	14,3%	16,8%
Nederland	9,7%	16,5%	18,2%	21,9%	23,8%
Eurozone	5,9%	10,5%	13,0%	18,0%	20,6%

Inflatie Oostenrijk, Nederland en Eurozone, Harmonised consumer prices (Bron: OESO MEI)

We zien dan dat de consumentenprijzen in de jaren 1999 t/m 2003 in Nederland ca. 8,5% bovenmatig zijn gestegen t.o.v. die in Oostenrijk en ca. 6,0% bovenmatig t.o.v. die in de eurozone.

De bovenstaande bruto-loon- en inflatieontwikkeling in Nederland, Oostenrijk en de eurozone resulteert dan vanaf 1999 in de volgende bruto-koopkrachtontwikkeling:

	<u>1999-2001</u>	<u>1999-2003</u>	<u>1999-2004</u>	<u>1999-2006</u>	<u>1999-2007</u>
Oostenrijk	3,5%	5,3%	6,1%	8,8%	9,6%
Nederland	1,3%	1,6%	1,8%	1,3%	1,4%
Eurozone	4,5%	6,5%	7,1%	9,1%	10,2%

*Bruto-koopkrachtontwikkeling Oostenrijk, Nederland en Eurozone (Bron: OESO MEI)
De gegevens van 2008 zijn nog niet beschikbaar.*

Wat betreft bruto-koopkracht is Nederland in de relevante periode vanaf 1999 t/m 2006 uiteindelijk t.o.v. Oostenrijk dus ca. 7,5% en t.o.v. de eurozone zelfs ca. 7,8% achtergebleven!

En (nogmaals) 2006 is dus het jaar waarin in Nederland het doorschieteffect van de evenwichtsherstellende reacties vanaf 1999 t/m 2003 (als gevolg van het in 1998 niét revalueren van de NLG) door loonmatiging is gecorrigeerd.

Het in 2007 en 2008 in Nederland gevoerde loonmatigingsbeleid en het daardoor verder olopemde koopkrachtverlies t.o.v. het buitenland is dus niét meer terug te voeren op het in 1998 niét revalueren van de NLG!

Er kan dus nu ten eerste geconcludeerd worden dat het in 1998 niét revalueren van de NLG de Nederlandse inkomenstrekkers in de relevante periode vanaf 1999 t/m 2006 ca. 7,5% aan koopkracht heeft gekost t.o.v. Oostenrijk (als referentieland voor Nederland) en ca. 7,8% t.o.v. de eurozone!

Maar hiermee zijn we er nog niet.

Want als we naar de producentenprijzen vanaf 1999 kijken van Nederland, Oostenrijk en de eurozone, zien we het volgende beeld:

	<u>1999-2000</u>	<u>1999-2001</u>	<u>1999-2004</u>
Oostenrijk	2,5%	4,0%	10,5%
Nederland	11,2%	12,3%	16,5%
Eurozone	4,8%	6,1%	10,2%

Producer prices - Manufacturing products (Bron: OESO MEI)

Als gevolg van het in 1998 niét revalueren van de NLG stegen in de jaren 1999 t/m 2001 en verder ook de producentenprijzen in Nederland (als gevolg van import van inflatie in de jaren van oververhitting van de Nederlandse economie) fórns bovenmatig t.o.v. die in Oostenrijk en in de eurozone.

Er kan dus nu ten tweede geconcludeerd worden dat door het in 1998 niét revalueren van de NLG ook onze concurrentiepositie ernstig is aangetast, zónder dat daar iets positiefs tegenover is komen te staan!

Het in 1998 niét revalueren van de NLG resulteerde overigens in een in 1999 en 2000 (als gevolg van de oververhitting) kortstondige bovenmatige economische bloei en een vanaf 2001 t/m 2005 in een ondermatige economische groei in Nederland t.o.v. die in de eurozone (Bron: EuroStat).

Wat betreft economische groei veranderde Nederland vanaf 1998 als het beste jongetje van de euroklas in een paar jaar tijd eerst in het met gróte afstand beste jongetje van de euroklas (1999 en 2000) en uiteindelijk (2001 t/m 2005) in het slechtste jongetje van de euroklas (Bron: EuroStat).

En het duurde tot ver in 2006 tot dat Nederland - door o.m. de vanaf 2004 en verder weer toegepaste loonmatiging én door harde sanering in de bedrijven - zich economisch weer enigszins had hersteld en zich verder weer goed ontwikkelde (Bron: EuroStat).

En door de vanaf 2004 doorgevoerde loonmatiging in Nederland, is het economische herstel overigens volledig ten goede gekomen aan de winsten van de bedrijven en de werkgelegenheid en - zoals we hiervoor dus hebben gezien - dus geheel niét aan de bruto-koopkracht van de burgers.

In tegendeel, de Nederlandse burgers zijn vanaf ca. 2004 uitsluitend en op veel terreinen juist met binnenlandse lastenverzwaring en prijsstijgingen geconfronteerd waardoor de netto-koopkracht van de burgers nog ernstiger is aangetast.

De koopkracht van de Nederlandse burgers is dus inmiddels al ruim 25 jaar (door het Akkoord van Wassenaar in 1982, de grote economische blunder van het niét revalueren van de NLG in 1998, en 'eerst het zuur, dan het zoet' van de kabinetten Balkenende) het kind van de rekening!

Wat betreft de netto-koopkracht (= het netto te besteden bedrag ná belastingen) bungelt de Nederlandse burger daarom inmiddels (per eind 2007) onderaan (nét boven Spanje en Portugal) in de koopkrachtranglijst van de landen die in 1998 samen Nederland de euro hebben ingevoerd:

Luxemburg	: € 27.521 (*)
Ierland	: € 22.207
Oostenrijk	: € 18.960
Frankrijk	: € 18.873
Duitsland	: € 18.055
België	: € 17.143
Finland	: € 16.882
Italië	: € 16.617
Nederland	: € 15.814
Spanje	: € 13.431
Portugal	: € 9.674

Ranglijst per 11/2007 Netto-koopkracht huishoudens eurolanden-1998 (Bron: Gfk GeoMarketing).

(*) Het cijfer van Luxemburg is sterk vertekend als gevolg van de vele forensen (onder meer uit Duistland, België, Frankrijk en ook Nederland) die in Luxemburg werken maar in hun eigen land wonen. En gelet op het zeer kleine bevolkingsaantal in Luxemburg en het hoog gekwalificeerd/beloond karakter van deze forensen tikken de lonen van deze forensen in het Luxemburgse koopkrachtcijfer hard aan. Hiermee gecorrigeerd zou het in deze tabel genoemde cijfer van Luxemburg aanzienlijk lager zijn.

V. De gevolgen van een revaluatie van de NLG in 1998

De vraag is nu natuurlijk: Wat zou er in Nederland 'economisch' gebeurd zijn als de NLG in 1998 wél met 13% was gerevalueerd?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden moeten we eerst gaan kijken welke (macro) economische gevolgen deze revaluatie voor Nederland zowel in 1998 als vanaf 1999 met zich mee zou hebben gebracht.

Bij de beantwoording van deze vraag maken we gebruik van:

- A.) de macro-economische gegevens van Nederland in 1998, zoals weergegeven in Bijlage 2 A (Bron: CBS De Nederlandse economie 1998, nationale rekeningen),
- B.) de zogenoemde cumulatieve invoerquotiënten van de finale bestedingscomponenten, de investeringen in vaste activa, de uitvoer en het BBP, één en ander zoals weergegeven in Bijlage 2 B (Bron: CBS De Nederlandse economie 2007),
- C. de uitgangspunten van de macro-economische rekenmodule SAFFIER van het CPB (2006), en
- D.) de arbeidsmarktsituatie in Nederland in 1998 en vanaf 1999 (Bron: CBS).

DREIGING OVERVERHITTING WEGGENOMEN

Met een revaluatie van de NLG van 13% in 1998 zou de toenmalige dreiging van oververhitting van de Nederlandse economie vanzelfsprekend direct zijn weggenomen.

De spanning van de onevenwichtigheid van de véél te goedkope gulden tussen Nederland en het buitenland zou dan immers ook direct zijn verdwenen.

De in Hoofdstuk IV. hiervoor genoemde evenwichtsherstellende reacties (import van inflatie), uitmondende in de werkelijke bovenmatige prijsstijgingen (zowel in de consumenten- als in de producentenprijzen) vanaf 1999 t/m 2004 in Nederland t.o.v. het buitenland (de eurozone), zouden dan vanzelfsprekend niet zijn opgetreden.

REVALUATIE NLG in 1998 MET 13% BETEKENT EEN INITIËLE ÉÉNMALIGE LOONSTIJGING IN EURO'S VAN 13% T.O.V. HET BUITENLAND (EUROZONE)

Door de revaluatie van de NLG in 1998 met 13% zouden de lonen in Nederland t.o.v. het buitenland (de eurozone) in 'absolute' zin (dus in euro's) vanzelfsprekend initieel, éénmalig en autonoom met 13% zijn gestegen.

De lonen in Nederland zouden alsdan in NLG gewoon gelijk gebleven zijn. Maar na de invoering van de euro in 1999 zouden de lonen in Nederland in euro's natuurlijk 13% hoger zijn geweest.

REVALUATIE NLG IN 1998 MET 13% BETEKENT PER 1999 IN EURO'S EEN INITIËLE ÉÉNMALIGE STIJGING VAN DE CONSUMENTENPRIJZEN IN NEDERLAND VAN 9,36%

Uitgaande van de cumulatieve invoerquotiënt in 1998 van de Nederlandse finale consumptieve bestedingen door huishoudens (burgers) van ca. 28%, zou een revaluatie van de NLG in 1998 in 'absolute' zin (dus per 1999 in euro's) een initiële, éénmalige en autonome stijging van de consumentenprijzen met zich mee hebben gebracht van ca. 9,36%, berekend als volgt:

$$((28 \times 100/113 = 24,78) + 72) \times 1,13 = 109,36$$

Vanzelfsprekend zou het dan wel even duren tot dat het consumentenprijsniveau zich op het hiervoor genoemde niveau zou hebben gestabiliseerd.

INITIËLE RELATIEVE WELVAARTSSPRONG (= KOOPKRACHTSPRONG) BURGERS CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN VAN CA. 4,11%

Door de revaluatie van de NLG met 13% zouden de Nederlandse burgers ook in 'relatieve' zin (dus in koopkracht) door de ruilvoetwinst een forse initiële, éénmalige en autonome initiële welvaartssprong (= koopkracht) maken.

Genoemd koopkrachtsprong is vanzelfsprekend ingegeven door de alsdan voor ons structureel goedkopere importen uit te het buitenland als gevolg van de ruilvoetwinst.

Uitgaande van de cumulatieve invoerquotiënt in 1998 van de Nederlandse finale consumptieve bestedingen door huishoudens (burgers) van ca. 28%, zou dat een initieel binnenland-koopkrachtvoordeel voor de burger met zich meebrengen van initieel ca. 3,64%, voor wat betreft bestedingen in het binnenland, berekend als volgt:

$$((28 \times 100/113 = 24,78) + 72) \times 1,13 = 109,36, \text{ en} \\ 113 (= \text{index lonen}) - 109,36 (= \text{index prijzen}) = 3,64 .$$

Of eenvoudiger: $28\% \text{ van } 13 = 3,64 .$

Bij bestedingen volledig in het buitenland, zou het buitenland-koopkrachtvoordeel dan in 1998 vanzelfsprekend direct 13% zijn geweest.

Er van uitgaande dat ca. 95% van de consumptieve bestedingen in Nederland plaatsvinden en ca. 5% daarvan in het buitenland (Bron: CBS), betreft het initiële totale koopkrachtvoordeel voor de burgers dus ca. 4,11%.

Opmerking:

Volgens SAFFIER loopt voornoemd initieel binnenland-koopkrachtvoordeel van 3,64% binnen een aantal jaren uiteindelijk op tot ca. 6,50% (zie ook hierna onder paragraaf B. van Hoofdstuk VI.)!

Door dit initiële koopkrachtvoordeel in de inkomenssfeer van de burgers zouden de consumptieve bestedingen in Nederland vanaf de revaluatie op het eerste gezicht direct een impuls krijgen van ca. € 6,66 miljard (volgens consumptieve bestedingen-peil 1998), berekend als volgt:

$$3,64\% \times \text{€ } 183 \text{ miljard (} = \text{ consumptieve bestedingen huishoudens 1998)} = \text{€ } 6,66 \text{ miljard}$$

Maar er van uitgaande dat ca. 5% van het inkomen wordt gespaard (Bron: CBS) betreffen deze extra consumptieve bestedingen in de binnenlandse economie dan ca. € 6,01 miljard.

Dat is ca. 0,91 van de Nederlandse volume productie (volgens volume productie-peil 1998 = € 662 miljard).

En dit zou dan een toename betekenen van het BBP met ca. 0,91% respectievelijk ca. € 3,29 miljard (volgens BBP-peil 1998 = € 362 miljard), berekend als volgt:

$$\frac{362 \text{ (= BBP 1998)}}{662 \text{ (= Volume productie 1998)}} \times \text{€ } 6.01 \text{ miljard} = \text{€ } 3,29 \text{ miljard (= 0,91\% BBP)}$$

Deze relatieve toename van het BBP brengt vanzelfsprekend ook direct (initieel) aanzienlijk extra werkgelegenheid met zich mee.

INITIËLE ABSOLUTE WELVAARTSSPRONG VAN CA. 8,19% NEDERLAND

Door de revaluatie van de NLG met 13% zou Nederland door de ruilvoetwinst wat betreft het BBP in 'absolute' zin (dus in euro's) initieel een fórs welvaartssprong maken.

Uitgaande van de cumulatieve invoerquotiënt van het Nederlandse Binnenlands Bruto Product, BBP (dat de maatstaf is voor het meten van de welvaart), in 1998 van ca. 37%, betreft deze initiële absolute welvaartssprong voor Nederland in 1998 ca. 8,19%, berekend als volgt:

$$((37 \times 100/113 = 32,74) +/ + 63) \times 1,13 = 108,19$$

Uitgaande van het BBP in Nederland in 1998 (BBP peil 1998 = € 362 miljard), hebben we het dan dus in geld (euro's) over ca. € 29,65 miljard, berekend als volgt:

$$8,19\% \times \text{€ } 362 \text{ miljard (= BBP 1998)} = \text{€ } 29,65 \text{ miljard}$$

INITIEEL PRIJSVOORDEEL BIJ INVESTERINGEN IN VASTE ACTIVA

Door de revaluatie van de NLG met 13% zullen de Nederlanders wat betreft de zogenoemde investeringen in vaste activa - bij gelijkblijvende investeringen - ook een fórs initieel prijstvoordeel verkrijgen.

Uitgaande van de cumulatieve invoerquotiënt in 1998 van de investeringen in vaste activa door burgers, bedrijven en overheid van ca. 40%, zou dat initiële prijsvoordeel toen 5,20% zijn geweest, voor wat betreft bestedingen in het binnenland, berekend als volgt:

$$\left((40 \times 100/113 = 35,40) \text{ } +/+ \text{ } 60 \right) \times 1,13 = 107,80, \text{ en} \\ 113 \text{ } -/- \text{ } 107,80 = 5,20 .$$

Of eenvoudiger: $40\% \text{ van } 13 = 5,20 .$

Bij investeringen volledig in het buitenland, zou dit prijsvoordeel dan in 1998 vanzelfsprekend direct 13% zijn geweest.

Er van uitgaande dat de investeringen in vaste activa voor ca. 85% in Nederland en voor ca. 15% in het buitenland worden gedaan (inschatting op basis van CBS-gegevens), betreft dit initiële prijsvoordeel dan dus ca. 6,37%.

Uitgaande van het bedrag aan investeringen in vaste activa in Nederland in 1998 zou dit initiële prijsvoordeel zou dan direct ca. € 5,16 miljard betreffen, berekend als volgt:

$$6,37\% \times \text{€ } 81 \text{ miljard} (= \text{investeringen in vaste activa door bedrijven 1998}) = \text{€ } 5,16 \text{ miljard}$$

Bij investeringen in vaste activa vanaf 1999 zouden de Nederlanders (burgers, bedrijven en overheid) dus structureel zéér fors goedkoper uit zijn geweest.

HERVERDELING VORDERING EN SCHULDEN

Met een revaluatie van de NLG met 13% in 1998 zou er ook een herverdeling van vorderingen en schulden plaatsvinden.

Diegenen met een positief saldo van (1) vorderingen uitgedrukt in NLG en schulden uitgedrukt in buitenlandse valuta en (2) schulden uitgedrukt in NLG en vorderingen uitgedrukt in buitenlandse valuta dan zouden in absolute zin (dus in euro's) in hun vermogen een 13%-winst hebben gemaakt.

Omgekeerd zouden dan diegenen met een negatief saldo van (1) vorderingen uitgedrukt in NLG en schulden uitgedrukt in buitenlandse valuta en (2) schulden uitgedrukt in NLG en vorderingen uitgedrukt in buitenlandse valuta dan zouden in absolute zin (dus in euro's) in hun vermogen een 13%-verlies hebben gemaakt.

Per saldo zou Nederland (burgers, bedrijven en overheid tezamen) in zijn geheel dan een winst hebben gemaakt van ca. € 4,7 miljard (zie hierna paragraaf E van Hoofdstuk VI.).

6,89% DUURDERE EXPORT (AANTASTING CONCURRENTIEPOSITIE)

Maar tegenover al deze hiervoor genoemde voordelen staat ook een nadeel, en wel dat van de aantasting van de Nederlandse concurrentiepositie en de Nederlandse export-gerelateerde werkgelegenheid.

Uitgaande van een revaluatie van de NLG van 13% en van de cumulatieve invoerquotiënt in 1998 van de Nederlandse export van 53%, zou onze concurrentiepositie worden aangetast omdat onze export voor het buitenland ca. 6,89% duurder wordt, berekend als volgt:

$$\left((53 \times 100/113 = 46,90) \pm 47 \right) \times 1,13 = 106,11, \text{ en} \\ 113 \text{ -/ - } 106,11 = 6,89 .$$

Of eenvoudiger: $53\% \text{ van } 13 = 6,89 .$

Als gevolg van deze duurdere export zou volgens SAFFIER de Nederlandse export na ca. twee jaren vanaf de revaluatie met ca. 6,5% zijn teruggelopen in vergelijking met het werkelijke scenario (zónder revaluatie) en na ca. vier jaren vanaf de revaluatie met ca. 9,1%, zúlks uitgaande van een vanaf 1999 verdere gelijkblijvende relatieve loonontwikkeling als in het buitenland (de eurozone).

Deze teruglopende export komt dan vanzelfsprekend tot uiting in lagere export-winstmarges en inkrimping van het internationale marktaandeel en dan dus verval van werkgelegenheid bij de Nederlandse exporterende bedrijven.

Terzijde, omdat de Nederlandse export voor een groot deel (ca. 35%) bestaat uit zogenoemde wederuitvoer en dus voor het belangrijkste deel afhankelijk is van de internationale handel (Bron: CBS), zou de schade aan de export en de daaraan gerelateerde werkgelegenheid bij de revaluatie van de NLG beperkt zijn gebleven. Hierbij speelt de economisch gunstige geografische ligging van Nederland en daardoor onze doorvoerfunctie naar het Europese achterland (Nederland als 'Main Port of Europe') natuurlijk een belangrijke rol.

Door de relatief teruglopende export van Nederland zou de lopende rekening van Nederland t.o.v. het buitenland dan (op termijn) overigens wel veel beter in balans zijn gekomen!

Maar indien Nederland vanaf 1999 t.o.v. het buitenland (de eurozone) de lonen wat zou matigen, dan zou de relatieve schade aan de export vanzelfsprekend binnen een aantal jaren weer (deels) ongedaan gemaakt worden.

Dus de vraag hierbij is dan vanzelfsprekend hoe de relatieve loonontwikkeling in Nederland t.o.v. het buitenland (de eurozone) vanaf 1999 dan zou zijn verlopen?

Terzijde, de als gevolg van de revaluatie van de NLG (13% in 1998) hiervoor genoemde stijging van de exportprijzen met ca. 6,89% komt praktisch overeen met de werkelijke stijging van de producentenprijzen in de periode vanaf 1999 t/m 2000 in Nederland t.o.v. de eurozone (= ca. 6,4%), zoals genoemd hiervoor in Hoofdstuk IV.

DE ARBEIDSMARKTSITUATIE IN 1998 EN VANAF 1999: WERKLOOSHEID, VACATURES EN LOONONTWIKKELING

Als we nu naar de arbeidsmarktsituatie in Nederland in 1998 en ook daarna kijken, zien we dat er toen sprake was van een (structureel en) fors aantal niet vervulbare vacatures, met name gerelateerd aan de Nederlandse binnenlandse economie (Bron: CBS).

Bijvoorbeeld in het tweede kwartaal 1999 stonden in Nederland tegenover slechts 216.000 werklozen ca. 182.000 openstaande en veelal niet vervulbare vacatures (Bron: CBS).

En na 1999, zelfs in de economisch slechte tijden, zoals die van 2002 t/m 2005, was er in Nederland structureel sprake van veel onvervulde vacatures waarvoor geen gekwalificeerde werknemers gevonden konden worden (Bron: EC Economic Forecast, 2008).

Eén en ander betekent dat die werknemers werkzaam in Nederlandse exportsector, die als gevolg van de revaluatie in 1998 van de NLG, in 1999 en 2000 hun baan zouden kwijtraken, gemakkelijk zouden kunnen hebben overstappen naar de vele openstaande vacatures in de Nederlandse binnenlandse economie.

Het betreffen hier immers goed gemotiveerde, geschoolde en gekwalificeerde werknemers. Er zou wellicht in een aantal gevallen slechts (enige) bij/herscholing noodzakelijk zijn geweest.

Wij kunnen dus nu ten eerste concluderen dat, met een revaluatie van de NLG in 1998, de werkloosheid in Nederland vanaf 1999 eerder zou zijn afgenomen dan toegenomen in vergelijking met het werkelijke scenario (zónder revaluatie)!

Door de hiervoor bovengenoemde ontwikkeling (in de situatie van een revaluatie van de NLG in 1998) zou in de jaren vanaf 1999 t/m 2002 de spanning op de Nederlandse arbeidsmarkt dus verder aanzienlijk kleiner zijn geweest, hetgeen in die jaren in Nederland vanzelfsprekend een gematigder loonontwikkeling met zich mee zou hebben gebracht.

Ook de forse koopkrachtverbetering van de burgers vanaf 1998 én de lagere inflatie in Nederland in de jaren 1999 t/m 2003, als gevolg van gematigder loonontwikkeling in die jaren in Nederland, zijn voor de hand liggende additionele redenen om te veronderstellen dat de loonontwikkeling in de jaren 1999 t/m 2003 alsdan (ná een revaluatie van de NLG in 1998) gematigder zou zijn geweest dan die in de eurozone en zeker dan zoals werkelijk het geval is geweest.

En gelet op het min of meer gelijke welvaartsniveau van Nederland en Oostenrijk, zou een relatieve loonontwikkeling in Nederland vanaf 1999 gelijk die in Oostenrijk (zie de Hoofdstukken II. en IV. hiervoor) voor de hand liggen.

Ten tweede kunnen we dus nu concluderen dat, met een revaluatie van de NLG in 1998, de loonontwikkeling in Nederland in de jaren vanaf 1999 t/m 2003 aanzienlijk gematigder zou zijn verlopen dan werkelijk het geval, bijvoorbeeld conform de relatieve loonontwikkeling in Oostenrijk.

En door deze in de jaren 1999 t/m 2003 eveneens wat gematigder loonontwikkeling in Nederland t.o.v. de eurozone, zou (A.) de inflatie in Nederland ook wat lager zijn geweest dan in de eurozone en zou (B.) de concurrentiepositie van Nederland weer (deels) herstellen, waardoor Nederland, mede gelet op de toename van de binnenlandse bestedingen van de burgers, economisch gezien per saldo eind 2003 ook nog sterker uit de strijd zou zijn gekomen dan werkelijk het geval (zónder de revaluatie).

En ten derde kunnen we dus nu concluderen dat in de jaren vanaf 2004 de loon- en koopkrachtontwikkeling véél beter zou zijn verlopen dan werkelijk het geval, bijvoorbeeld conform de relatieve loonontwikkeling in Oostenrijk.

Opmerking:

Omdat de collectieve uitgaven voor het overgrote deel worden bepaald door loonkosten van de overheid en collectieve uitkeringen (die met een revaluatie van de NLG in euro's met 13% stijgen), terwijl de collectieve inkomsten voor het overgrote deel worden bepaald door BBP-gerelateerde belastingen LB/IB, VPB en BTW en premies (die met een revaluatie van de NLG met 13%, gelet op de cumulatieve invoerquotiënt van het BBP, dan in euro's slechts met 8,19% stijgen) zou de collectieve lastendruk met een revaluatie van de NLG initieel (in de jaren 1999 en 2000) wel fractioneel hoger zijn komen te liggen.

Deze tijdelijke fractionele toename van de collectieve lasten zou echter eenvoudig kunnen zijn betaald, bijvoorbeeld door een tijdelijke fractionele verhoging van genoemde BBP-gerelateerde belastingen en premies. Na een revaluatie van de NLG in 1998 zou daar immers héél veel ruimte voor zijn geweest!

DE ECONOMISCHE BALANS DAN OPGEMAAKT

Uitgaande van een neutrale arbeidsmarktsituatie in Nederland en van een gelijke relatieve loonontwikkeling als in het buitenland (de eurozone), zou een revaluatie van de NLG in 1998 met 13% in Nederland volgens SAFFIER in het jaar 2000 ca. 3,9% en in het jaar 2003 ca. 6,5% meer werkloosheid met zich hebben meegebracht. Het BBP zou alsdan volgens SAFFIER in het jaar 2000 ca. 1,3% en in het jaar 2003 ca. 3,9% lager zijn geweest dan werkelijk het geval.

Maar zoals we hebben gezien was (en is) er in Nederland géén sprake van een neutrale arbeidsmarktsituatie.

Er was (en is) in Nederland juist sprake van een structureel tekort aan gemotiveerd en gekwalificeerde werknemers (zie Hoofdstuk II. hiervoor).

Die (gemotiveerde en gekwalificeerde) werknemers die, ná een revaluatie van de NLG in 1998, hun baan in de exportsector zouden kwijtraken, zouden - soms na enige bij/herscholing - direct hebben kunnen overstappen naar de onvervulbare vacatures in de Nederlandse binnenland-gerelateerde economie.

Bovendien zou, zoals we hebben gezien, verondersteld kunnen worden dat, ná een revaluatie van de NLG in 1998, de loonontwikkeling vanaf 1999 t/m 2003 aanzienlijk gematigder zijn geweest dan werkelijk het geval (zónder revaluatie) en licht gematigder dan die in de eurozone, bijvoorbeeld overeenkomstig de relatieve loonontwikkeling in Oostenrijk als gekozen referentieland voor Nederland.

En door deze gematigder loonontwikkeling in Nederland dan die in de eurozone, zou de concurrentiepositie en de export van Nederland op termijn weer (deels) zijn hersteld, de gehele reële economie en werkgelegenheid zijn gegroeid en de inflatie zich lager (ondermatig) hebben ontwikkeld dan die inflatie in de eurozone.

Met het hiervoor genoemde in aanmerking nemende, kunnen we dan nu concluderen dat, met een revaluatie van de NLG IN 1998 met 13%, Nederland wat betreft reële economische groei in de jaren vanaf 1999 tot en met 2004 gemiddeld zelfs beter zou hebben gepresteerd dan werkelijk het geval (zónder revaluatie).

Alsdan zou de werkelijke grote economische piek in de jaren 1999 en 2000 minder hoog zijn geweest en het diepe economische dal in de jaren 2001 t/m 2004 veel minder diep.

Met een revaluatie van de NLG bij de invoering van de euro zou er t.o.v. het basisscenario (dus zónder revaluatie, zoals werkelijk is gebeurd) in de jaren 1999 t/m 2004 macro-economisch gezien dus enerzijds een lichte verschuiving hebben plaatsgevonden van buitenland-gerelateerd reëel BBP naar binnenland-gerelateerd reëel BBP en anderzijds een groei van het gehele reële BBP.

Ook zou onze lopende rekening t.o.v. het buitenland (met grote overschotten eind jaren 90) vanaf 1999 beter in balans zijn gekomen.

Nederland zou dan verder, gelet op de aanzienlijk sterkere economische uitgangpositie in 2004 dan werkelijk het geval, vanaf 2005 een aanzienlijke hogere loon- en koopkrachtontwikkeling van de burgers hebben gekend met als gevolg een sterkere reële groei van het BBP dan werkelijk het geval (zónder revaluatie).

Bovendien zouden de Nederlanders vanaf 1998 alsdan een fórs en structureel prijsvoordeel hebben gehad bij zogenoemde investeringen in vaste activa.

In Bijlage 2, geven wij de belangrijkste macro-economische gegevens van Nederland in 1998 (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998, nationale rekeningen) en de zogenoemde cumulatieve invoerquotiënten op basis waarvan de berekeningen in dit hoofdstuk zijn uitgevoerd.

En in Bijlage 3, bespreken wij het researchrapport 'Afzien van revaluatie in mei 1998: winnaars en verliezers.....' (ABN-AMRO, 1/1998) en voorzien de toenmalige analyses en conclusies van ABN-AMRO puntsgewijs van ons commentaar.

VI. Onze bevindingen en conclusies

In dit hoofdstuk geven wij een uiteenzetting en een shadeberekening van het in de jaren 1998 t/m 2008 geleden én vanaf het jaar 2009 structureel jaarlijks nog verder te lijden Wisselverlies van Nederland als gevolg van de onjuiste euro-omwisselkoers van de NLG in 1998, als volgt:

- A. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Empirische methode,
- B. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: SAFFIER methode,
- C. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Simulatie methode,
- D. Wisselverlies Nederland BBP: Simulatie methode,
- E. Wisselverlies Nederland vermogenssfeer, en
- F. Wisselverlies, cumulatief per 1 januari 2009.

A. Wisselverlies Nederland inkomenssfeer: Empirische methode

We hebben hiervoor in Hoofdstuk IV. gezien dat de evenwichtsherstellende reacties, als gevolg van het in 1998 niet revalueren van de NLG, vanaf 1999 hebben voortgeduurd tot en met 2003 en dat de daaropvolgende correctie-reacties van het doorschieteffect hebben voortgeduurd tot en met 2006.

Het Wisselverlies in de inkomenssfeer (= bruto-koopkrachtverlies) kan nu op een eenvoudige manier worden in grote lijnen worden vastgesteld volgens de empirische methode.

Daarbij kijken we naar de werkelijke ontwikkelingen in Nederland vanaf 1999 t/m 2006 van de lonen en prijzen, en dus van de koopkracht, en zetten deze af tegen die ontwikkelingen in Oostenrijk (als referentieland voor Nederland) en in de eurozone.

In Hoofdstuk IV. hebben we gezien dat de Nederlandse burgers dan wat betreft koopkracht ca. 7,5% zijn achtergebleven t.o.v. de koopkracht in Oostenrijk (het gekozen referentieland voor Nederland) en zelfs ca. 7,8% t.o.v. de koopkracht in de eurozone.

Omdat de koopkrachtontwikkeling in Oostenrijk voor Nederland, zoals gezegd, (meer) representatief is dan die in de eurozone, betreft de koopkrachtachterstand dus ca. 7,5%.

Maar hiermee zijn we er nog niet.

Want in Hoofdstuk V. hebben we gezien dat de Nederlandse burgers met een revaluatie in 1998 van de NLG met 13% ook nog een éénmalige initiële koopkrachtsprong zouden hebben gemaakt van ca. 3,64%.

Het door de Nederlandse burgers geleden Wisselverlies in de inkomenssfeer betreft dan initieel ca. 3,64% in 1998 oplopende tot uiteindelijk ca. 11,14% (= 7,5% +/- 3,64%) in 2006.

Maar ook hiermee zijn we er nog niet.

Wat betreft bestedingen van het inkomen in het buitenland is de koopkracht van de Nederlandse burger vanzelfsprekend structureel ca. 13,00% achtergebleven bij die van de burgers in Oostenrijk en in de eurozone.

En er van uitgaande dat ca. 95% van het inkomen in Nederland wordt besteed en ca. 5% in het buitenland (Bron: CBS), betreft het Wisselverlies in de inkomenssfeer dan dus initieel ca. 4,11% in 1998, oplopende tot uiteindelijk ca. 11,21% in 2006, berekend als volgt:

$$(3,64\% \times 95\% = 3,46) \text{ } +/+ \text{ } (13,00 \times 5\% = 0,65) = 4,11\%$$

en

$$(11,14\% \times 95\% = 10,56) \text{ } +/+ \text{ } (13,00 \times 5\% = 0,65) = 11,21\%.$$

B. Wisselverlies inkomenssfeer: SAFFIER methode

Het Wisselverlies in de inkomenssfeer (= bruto-koopkrachtverlies) kan in grote lijnen ook worden berekend door middel van het macro-economische rekenmodel SAFFIER van het CPB.

Volgens SAFFIER brengt 1% autonome loonstijging in Nederland t.o.v. het buitenland (de eurozone) immers uiteindelijk in Nederland een ca. 1,2% hoger loonniveau en een ca. 0,7% hoger consumentenprijsniveau met zich mee in vergelijking met het scenario van een gelijke loonontwikkeling in Nederland t.o.v. het buitenland (de eurozone).

Met andere woorden, een 13% autonome loonstijging in Nederland t.o.v. de eurozone (als gevolg van een revaluatie in 1998 van de NLG met 13%) zou uiteindelijk voor Nederland t.o.v. de eurozone een koopkrachtstijging van ca. 6,5% (= $13 \times (1,2\% -/ - 0,7\%)$) met zich meebrengen.

In Tabel 1. zien we dat in de jaren 1999 t/m 2004 de lonen in Nederland zich in werkelijkheid exact gelijk hebben ontwikkeld als in de eurozone.

In normale omstandigheden zou dat vanzelfsprekend ook een min of meer gelijke koopkrachtontwikkeling met zich mee moeten brengen.

Maar in Tabel 1. zien we dat Nederland wat betreft koopkrachtontwikkeling in de jaren 1999 t/m 2004 juist ca. 5,46% bij de eurozone is achtergebleven.

De reden hiervan is dus dat er in die jaren in de werkelijkheid geen sprake was van normale omstandigheden.

Als gevolg van het niet revalueren van de NLG in 1998 heeft er in die jaren (1999 t/m 2004) in Nederland immers import van inflatie plaatsgevonden waardoor de consumentenprijzen bovenmatig zijn gestegen (ca. 5,33% t.o.v. die in de eurozone).

Het Wisselverlies bij bestedingen in het binnenland is volgens de SAFFIER methode dus ca. 11,96% (= $6,50\% +/ + 5,46\%$).

En er van uitgaande dat ca. 95% van het inkomen in Nederland wordt besteed en ca. 5% in het buitenland (Bron: CBS), betreft het Wisselverlies in de inkomenssfeer dan dus uiteindelijk ca. 12,01% in 2004, berekend als volgt:

$$(11,96\% \times 95\% = 11,36) +/ + (13,00 \times 5\% = 0,65) = 12,01\%.$$

C. Wisselverlies inkomenssfeer: Simulatie methode

Om het Wisselverlies in de inkomenssfeer (= bruto-koopkrachtverlies) cijfermatig nauwkeuriger in beeld te brengen, maken we gebruik van de simulatie-methode.

Wat betreft de simulatie van de ontwikkelingen van de lonen in Nederland gaan we uit van een revaluatie van de NLG in 1998 van 13% en verder van een relatieve loonontwikkeling in de relevante periode vanaf 1999 gelijk die in Oostenrijk.

De relatief lagere loonontwikkeling in de simulatie voor Nederland t.o.v. de werkelijke loonontwikkeling in de eurozone (Bron: OESO MEI - Earnings Manufacturing), brengt dan vanzelfsprekend in de simulatie voor Nederland ook een lagere inflatie dan die in de eurozone (Bron: OESO MEI - Harmonised consumer prices) met zich mee.

Deze lagere inflatie t.o.v. de eurozone berekenen we dan volgens SAFFIER (Bron: CPB). Volgens SAFFIER brengt 1% loonmatiging in Nederland t.o.v. de eurozone uiteindelijk cumulatief ca. 0,7% lagere consumentenprijzen met zich mee.

Op basis van de gesimuleerde loon- en inflatieontwikkelingen in Nederland, brengen we vervolgens de simulatie koopkrachtontwikkeling voor Nederland cijfermatig in beeld.

Uitgaande van het bovenstaande hebben wij in Tabel 1 weergegeven de werkelijke ontwikkelingen van de lonen (Bron: OESO MEI - Earnings Manufacturing), de inflatie (Bron: OESO MEI - Harmonised consumer prices) en de koopkracht in Nederland en in de eurozone alsmede een realistische simulatie van de Nederlandse situatie indien de NLG in 1998 met 13% zou zijn gerevalueerd.

BRUTO-KOOPKRACHTVERLIES:

En als we dan de koopkrachtcijfers 'Nederland Simulatie' vanaf 1998 afzetten tegen deze cijfers van 'Nederland werkelijk', brengen we het bruto-koopkrachtverschil in de inkomenssfeer van de Nederlandse burger als volgt cijfermatig in beeld:

Bruto-koopkrachtverschil Nederland inkomenssfeer (cumulatief)

1998	3,64%
1999	4,12%
2000	4,32%
2001	7,00%
2002	7,91%
2003	8,53%
2004	9,03%
2005	10,61%
2006	12,02%
2007	14,63%
2008	17,24% (raming *)

(*) Wij schatten in dat de ontwikkeling van de lonen en inflatie in 2008 in Nederland t.o.v. die in de eurozone een min of meer gelijke heeft trend gekend als in 2007. Daarom hanteren we voor 2008 hetzelfde toename percentage als in 2007 (= 2,61).

De voorgenomen loonontwikkeling in Nederland vanaf 2009 leek volgens de berichten in 2008 weer in lijn te gaan komen met die in de eurozone.

Opmerking:

Maar de inflatie zal zich volgens de Europese Commissie naar het zich nu laat aanzien in 2009 weer bovenmatig gaan ontwikkelen t.o.v. die in de eurozone, zodat we in Nederland t.o.v. de eurozone wat betreft koopkracht nog verder achterop zullen raken: inflatie 2009 Nederland 1,9% en inflatie 2009 Eurozone 1,0% (Bron: Elsevier 2009)!

Terzijde, dit zou 'economisch' gezien mogelijk ook te verklaren zijn. Want het 'Nederlandse aandeel' in de euro is door de vanaf 2004 in Nederland toegepaste loonmatiging t.o.v. van de loonontwikkeling in de overige eurolanden inmiddels weer ondergewaardeerd geraakt t.o.v. het 'overige eurolanden aandeel' in de euro, waardoor de economie in Nederland weer enigszins oververhit geraakt zou kunnen zijn (zie ook waarschuwing OESO medio 2007!) en het importeren van inflatie weer gaat beginnen! Echter nu (2009) kan, anders dan met de NLG in 1998, ons 'Nederlandse aandeel' in de euro vanzelfsprekend niet meer worden gerevalueerd.

Ten tijde van het opstellen van dit rapport is het overigens nog onduidelijk hoe de diverse eurolanden wat betreft loonontwikkeling daadwerkelijk zullen gaan reageren op de uitgebroken mondiale financiële en economische crisis?

Maar de vraag is nu of bovengenoemd koopkrachtverlies vanaf 1998 t/m 2008 en verder ook één op één is toe te rekenen aan het níét revalueren van de NLG in 1998?

WISSELVERLIES:

Zoals we in hoofdstuk V. hebben vastgesteld, moeten de evenwichttherstellende reacties (als gevolg van de ondergewaardeerde NLG in 1998) ca. eind 2003 uitgekristalliseerd zijn geweest.

Dit blijkt ook uit het in 2004 weer in lijn komen van de inflatie in Nederland met die in de eurozone.

Het verschil tussen het indexcijfer 2003 'Koopkracht Nederland Simulatie' en het indexcijfer 2003 'koopkracht Nederland Werkelijk' betreft dan 8,53% (= 110,10 -/ - 101,57).

Maar daarmee zijn we er nog niet.

Want zoals eerder gezegd en zoals we in Tabel 1. kunnen zien, zijn de lonen in de jaren 1999 t/m 2003 in Nederland bovenmatig gestegen (= het doorschieteffect), t.o.v. het referentieland Oostenrijk met ca. 4,73%.

En deze bovenmatige loonstijging is vervolgens door loonmatiging in Nederland weer rechtgetrokken in de jaren 2004 t/m 2006.

De in Nederland doorgevoerde loonmatiging in 2007, 2008 en eventueel verder, is dus níét meer terug te voeren op het in 1998 níét revalueren van de NLG.

En dus is het Wisselverlies opgelopen van initieel 3,64% in 1998 tot uiteindelijk structureel 12,02% in 2006 (zie Tabel 1.), als volgt:

Wisselverlies (= bruto-koopkrachtverlies) Nederland inkomenssfeer (cumulatief)

1998	3,64%
1999	4,12%
2000	4,32%
2001	7,00%
2002	7,91%
2003	8,53%
2004	9,03%
2005	10,61%
2006	12,02%
2007	12,02%
2008 en verder (!)	12,02%

Maar ook hiermee zijn we er nog niet.

Wat betreft bestedingen van het inkomen in het buitenland is de koopkracht van de Nederlandse burger vanzelfsprekend structureel 13,00% achtergebleven bij die van de burgers in Oostenrijk en in de eurozone.

En er van uitgaande dat ca. 95% van het inkomen in Nederland wordt besteed en ca. 5% in het buitenland (Bron: CBS), betreft het Wisselverlies in de inkomenssfeer dan dus initieel ca. 4,11% in 1998, olopende tot uiteindelijk ca. 12,07% in 2006, berekend als volgt:

$$(3,64\% \times 95\% = 3,46) \text{ } +/+ \text{ } (13,00 \times 5\% = 0,65) = 4,11\%$$

en

$$(12,02 \times 95\% = 11,42) \text{ } +/+ \text{ } (13,00 \times 5\% = 0,65) = 12,07\%.$$

Vanaf 1998 t/m 2008 zien we dan het volgende beeld:

Wisselverlies (= bruto-koopkrachtverlies) Nederland inkomenssfeer (cumulatief) volgens HICP

1998	4,11%
1999	4,56%
2000	4,75%
2001	7,30%
2002	8,16%
2003	8,75%
2004	9,23%
2005	10,73%
2006	12,07%
2007	12,07%
2008 en verder (!)	12,07%

Voor een (gemiddeld) werknemers bruto inkomen van € 35.000 in Nederland hebben we het dan nu over een jaarlijks terugkerend wisselverlies van ca. € 4.200!

Voor een modaal werknemer zien we over de jaren 1999 t/m 2008 (*) dan een gecumuleerde Wisselverlies van ca. € 29.240, berekend als volgt:

	<u>Bruto-loon (in euro)</u>	<u>Wisselverlies (in % bruto-loon)</u>	<u>Wisselverlies (in euro)</u>
1999	€ 27.800	4,56%	€ 1.268
2000	€ 28.500	4,75%	€ 1.354
2001	€ 30.000	7,30%	€ 2.190
2002	€ 31.000	8,16%	€ 2.530
2003	€ 32.000	8,75%	€ 2.800
2004	€ 33.000	9,23%	€ 3.046
2005	€ 33.500	10,73%	€ 3.595
2006	€ 33.800	12,07%	€ 4.080
2007	€ 34.400	12,07%	€ 4.152
2008	€ 35.000	12,07%	€ 4.225
			_____ +/+
			€ 29.240
			=====

(*) Wij gaan er bij deze berekening van uit dat de revaluatie van de NLG eind 1998 had moeten plaats hebben.

In de laatste 10 jaar is de Nederlandse modale werknemer door het in 1998 niet revalueren van de NLG dus bijna een jaarsalaris afgenomen!

Maar ook hiermee zijn we er nog niet!

Want om het vanaf 1999 door de burgers én de bedrijven tezamen totaal geleden Wisselverlies in de inkomens/winstsfeer cijfermatig in beeld te brengen, moeten we gaan kijken naar het Nederlandse Bruto Binnenlands Product (BBP).

In het BBP zijn immers opgenomen de inkomens van de burgers, de winsten van de bedrijven, de renten en pachten en het saldo buitenland.

En op basis van deze inkomens- en winstcomponenten heft de Nederlandse overheid overigens ook zijn belastingen (IB/LB, VPB en OB).

C. Wisselverlies Nederland BBP: Simulatie methode

Gelet op de cumulatieve invoerquotiënt in 1998 van het BBP van 37% (Bron: CBS, De Nederlandse economie 2007), zou het BBP in 1998 - met een revaluatie van de NLG in 1998 met 13% - absoluut (dus in euro's) ca. 8,19% (= 63% van 13%) hoger zijn komen te liggen dan werkelijk het geval.

Omdat de NLG in 1998 níet werd gerevalueerd, hebben we in Nederland t.o.v. de eurozone in de jaren 1999 en 2000 een kortstondige en sterk bovenmatige groei (oververhitting Nederlandse economie) en vanaf 2001 t/m 2004 een wat langere sterk ondermatige groei van de Nederlandse economie (de economische kater daarna) gezien, t.o.v. die in de eurozone (Bron: EuroStat, CBS).

Indien de NLG in 1998 gerevalueerd geworden zou zijn geweest, zouden we in Nederland de hiervoor genoemde t.o.v. de eurozone sterk afwijkende economische bewegingen dus niet hebben gekend.

De oververhitting van de Nederlandse economie en de economische kater daarna zouden dan dus níet zijn opgetreden.

En omdat, zoals we in Hoofdstuk V. hebben gezien, de Nederlandse economie er in 2004 met een revaluatie van de NLG in 1998 aanzienlijk beter zou hebben voorgestaan dan werkelijk het geval, zou de groei van het BBP vanaf 2005 ook wat hoger zijn geweest dan werkelijk het geval.

Op basis van het vorenstaande en op basis van de trend van de eurozone in 1999 t/m 2003, waarin dus de internationale economische ontwikkelingen in die jaren tot uiting komen, en uitgaande van de werkelijke cijfers van het Nederlandse BBP (Bron: CBS) hebben we in Tabel 2 een cijfermatige simulatie gemaakt van de ontwikkeling van het BBP, indien de NLG in 1998 zou zijn gerevalueerd met 13%.

Hierbij zijn we in de simulatie wat betreft de BBP-ontwikkeling vanaf 2005 terughoudend te werk gegaan omdat we daarbij van een zelfde (in plaats van een wat hogere) groei zijn uitgegaan als in de werkelijkheid.

Op grond hiervan concluderen we dan (dus nog terughoudend) als volgt:

- Totaal BBP-Wisselverlies Nederland 1999 t/m 2008	: <u>ca. € 340 miljard</u>
- Strúctureel jaarlijks BBP-Wisselverlies Nederland vanaf 2004 en verder	: ca. <u>8,1%</u> van het Nederlandse BBP
- BBP-Wisselverlies Nederland 2008	: ca. <u>€ 47 miljard</u>

Maar ook hiermee zijn we er nog niet.

Want Nederland (burgers, bedrijven en overheid) had in 1998 vanzelfsprekend ook posities van vorderingen en schulden in de vermogenssfeer en heeft vanaf 1999 ook in de vermogenssfeer jaarlijks steeds investeringen gedaan in vaste activa.

D. Wisselverlies vermogensfeer

Conform hetgeen ABN-AMRO begin 1998 heeft gesteld (zie Bijlage 3 onder de nrs 9 en 11), heeft Nederland, door het in 1998 niét revalueren van de NLG, ook een zéér fors vermogensverlies geleden.

Zoals ABN-AMRO stelde moeten we daarbij vanzelfsprekend eerst kijken naar het saldo per 1998 van (1) de vorderingen uitgedrukt in NLG en de schulden uitgedrukt in buitenlandse valuta en (2) de schulden uitgedrukt in NLG en de vorderingen uitgedrukt in buitenlandse valuta.

En daarna moeten we dan kijken naar de investeringen in vaste activa vanaf 1999.

ÉÉNMALIG INITIEEL VERMOGENSVERLIES HUISHOUDENS IN 1998

Ondanks de hypotheekschulden bedroeg het positieve vorderingssaldo van de Nederlandse huishoudens in 1998 ca. € 479 miljard (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998, nationale rekeningen).

Gelet op de toenmalige onderwaardering van de NLG van 13% praten we hier dus over een in 1998 initieel Wisselverlies voor de burgers van € 62,3 miljard euro, (= 13% van € 479 miljard).

ÉÉNMALIGE INITIËLE VERMOGENSWINST BEDRIJVEN IN 1998

Als we naar het saldo van de desbetreffende vorderingen en schulden van de Nederlandse bedrijven (financiële instellingen en niet-financiële vennootschappen) kijken, zien we dat deze bedrijven in 1998 per saldo een schuldenpositie hadden van ca. € 233 miljard (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998, nationale rekeningen).

Gelet op de toenmalige onderwaardering van de NLG van 13% praten we hier dus over een in 1998 initiële Wisselwinst voor de bedrijven van € 30,3 miljard euro, (= 13% van € 233 miljard).

ÉÉNMALIGE INITIËLE VERMOGENSWINST OVERHEID IN 1998

Als we naar het saldo van de desbetreffende vorderingen en schulden van de overheid kijken, zien we dat de overheid in 1998 per saldo een schuldenpositie had van ca. € 210 miljard (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998, nationale rekeningen).

Gelet op de toenmalige onderwaardering van de NLG van 13% praten we hier dus over een in 1998 initiële Wisselwinst voor de overheid van € 27,3 miljard euro, (= 13% van € 210 miljard).

Terzijde, deze initiële Wisselwinst wordt volledig bepaald door de staatsschuld van de Rijksoverheid (per 1998 ca. € 300 miljard).

De lagere overheden hebben, gelijk als de burgers, een fors initieel Wisselverlies geleden!

PER SALDO: ÉÉNMALIG INITIEEL WISSELVERLIES IN 1998

Per saldo betreft het initieële Wisselverlies in 1998 voor Nederland (huishoudens, bedrijven en overheid) derhalve ca. € 4,7 miljard. (= 62,3 -/-(30,3 +/- 27,3)).

En het zijn dus weer met name de burgers die met € 62,3 miljard de rekening hebben betaald!

Maar ook hiermee zijn we er nog niet.

Want de huishoudens, de bedrijven en de overheid hebben allen vanaf 1999 een Wisselverlies geleden (op alle investeringen in vaste activa die zij sindsdien hebben gedaan) en zullen vanaf 2009 nog een Wisselverlies lijden (op al deze investeringen die zij verder nog zullen doen), ongeacht of die investeringen nu gefinancierd zijn/worden met eigen vermogen of vreemd vermogen.

WISSELVERLIES (MISGELOPEN PRIJSVOORDEEL) OP INVESTERINGEN IN VASTE ACTIVA VANAF 1999

Uitgaande van de cumulatieve invoerquotiënt van de investeringen in vaste activa van 40% betreft het Wisselverlies daarop, bij investeringen in vaste activa volledig geproduceerd in Nederland, dan dus 5,20% begin 1999.

En we hebben in Hoofdstuk IV. gezien dat de producentenprijzen in Nederland vanaf 1999 t/m 2004 ca. 6,0% bovenmatig zijn gestegen t.o.v. het buitenland (6,0% t.o.v. Oostenrijk en 6,3% t.o.v. de eurozone), als volgt,

	<u>1999-2004</u>
Oostenrijk	10,5%
Nederland	16,5%
Eurozone	10,2%

Producer prices - Manufacturing products (Bron: OESO MEI)

Het Wisselverlies is dus uiteindelijk opgelopen tot ca. 11,20%. (= 5,20 +/- 6,0)

En bij investeringen in vaste activa volledig geproduceerd in het buitenland, betreft het Wisselverlies dan dus vanaf begin 1999 structureel 13%.

En er van uitgaande dat de investeringen in vaste activa voor ca. 85% in Nederland en voor ca. 15% in het buitenland worden gedaan, zou het Wisselverlies op de investeringen in vaste activa dan dus betreffen ca. 6,37% begin 1999, oplopende tot structureel ca. 11,47% vanaf 2004.

Op basis van de werkelijke investeringen in vaste activa van de Nederlandse bedrijven, burgers en overheid vanaf 1999 t/m 2008 (Bron: CBS), bedraagt dit Wisselverlies voor álle Nederlanders, met correctie prijsniveau, dan in totaal ca. € 96,2 miljard, berekend als volgt:

<u>Investerings in vaste activa (*)</u> <u>Particuliere sector en overheid</u> <u>(in mld euro)</u>		<u>Wisselverlies (in % en mld euro)</u> <u>percentage Jaarlijks (mld euro) (**)</u> <u>In % BBP</u>			
		(**)			
1999	83	7,22%	6,0 x 91,5% =	5,5	1,42%
2000	91	8,07%	7,3 x 92,9% =	6,8	1,63%
2001	94	8,92%	8,4 x 96,0% =	8,0	1,79%
2002	92	9,77%	9,0 x 98,0% =	8,8	1,83%
2003	89	10,62%	9,5 x 98,7% =	9,3	1,95%
2004	95	11,47%	10,9 x 98,2% =	10,7	2,12%
2005	98	11,47%	11,2 x 97,3% =	10,9	2,12%
2006	105	11,47%	12,0 x 96,8% =	11,7	2,17%
2007	113	11,47%	13,0 x 97,6% =	12,7	2,24%
2008 (raming)	105	11,47%	12,0 x 97,6% =	11,8	2,03% (raming)
				_____ +	
				96,2	
				=====	

* Bron: CBS

** Gecorrigeerd met verschil prijsniveau wel/geen revaluatie NLG met 13% (zie Tabel 2)

Dus het tot 1 januari 2009 totale Wisselverlies in de vermogenssfeer betreft ca. € 100,9 miljard (= 96,2 +/+ 4,7).

En tot slot, ook het Wisselverlies in de vermogenssfeer is structureel van aard en betreft vanaf 2004 ca. 2,1% van het BBP!

E. Wisselverlies: De cumulatieve schade per 1 januari 2009

Samenvattend betreft het Wisselverlies voor Nederland per 1 januari 2009 dus als volgt:

1. Wisselverlies BBP-sfeer (inkomens en winsten):

- totaal Wisselverlies per 1 januari 2009 ca. € 340,6 miljard
- Wisselverlies is structureel van aard, jaarlijks ca. 8,1% van het BBP

2. Wisselverlies vermogenssfeer:

- éénmalig initieel Wisselverlies per 1998 ca. € 4,7 miljard
- Wisselverlies, prijsnadeel investeringen in vaste activa (1999 t/m 2008) per 1 januari 2009 ca. € 96,2 miljard
- Wisselverlies, prijsnadeel investeringen in vaste activa, is structureel van aard, jaarlijks ca. 2,1% van het BBP

Het totale Wisselverlies van Nederland per 1 januari 2009 betreft dan ca. € 441,5 miljard!

En het Wisselverlies is dus structureel van aard en loopt jaarlijks op met ca. 10,2% van het Nederlandse BBP.

De Europese Unie (EU), de Europese Centrale Bank (ECB) en onze nationale belangenbehartigers (regering en DNB) worden dus hartelijk bedankt!

VII. Inflatiecijfers?

Verder hebben wij ernstige bedenkingen bij de getrouwheid van de officiële inflatiecijfers (HICP) in Nederland.

Sinds de invoering van de euro in 1999 klaagt Nederland (met name de consument) steen en been over de gigantische prijsstijgingen, terwijl de regering, DNB en CBS zeggen dat de bovenmatige prijsstijgingen in de jaren 1999 t/m 2003 en ook die vanaf 2004 beperkt zijn geweest, verwijzende naar de HICP-cijfers.

Deze instanties zeggen daarbij dat er uitsluitend van 'gevoelsinflatie' sprake is en dat de werkelijke inflatie daarom véél lager is dan de mensen de inflatie voelen.

Vooraf merken we op dat de cijfers van de loonontwikkeling zijn vastgesteld aan de hand van de feiten. Deze zijn dus 100% waarheidsgetrouw!

De cijfers van de inflatieontwikkeling berusten echter slechts op een schatting. Want de cijfers zijn gebaseerd op de desbetreffende methode van het meten van de inflatie én de (steekproefsgewijze) inflatiemetingen zelf!

Uitgaande van de officiële en feitelijk juiste cijfers van de loonontwikkeling (Bron: OESO) en de aanname van de juistheid van de inflatieontwikkeling (HICP) zou de koopkracht in Nederland in de periode vanaf 1999 t/m 2008 zelfs gestegen zijn met 1,4% (zie Tabel 1).

Als dat zo zou zijn (wat wij dus - hier gemotiveerd - betwisten), vragen wij ons af hoe het dan kan dat wij in Nederland inmiddels met voedselbanken geconfronteerd zijn geworden, die vanaf 2001 als paddestoelen uit de grond zijn geschoten?

Het antwoord op deze vraag is eenvoudig: de officiële inflatiecijfers kloppen niet! Zie hierover overigens ook voormalig staatssecretaris van Financiën, Willem Vermeend, in Eurobedrog, 2005!

Mensen in Nederland met een minimum inkomen konden in de jaren negentig van de vorige eeuw immers nog gewoon rondkomen, hoewel het leven toen voor hen natuurlijk ook geen vetpot is geweest.

Maar vanaf 1999 (ná de invoering van de euro in 1998), stegen de prijzen in Nederland excessief (en dus méér dan uit de officiële inflatiecijfers blijkt), terwijl de inkomsten van de mensen bij deze prijsstijgingen zijn achter gebleven.

Gevolg: koopkrachtverlies!

En juist die mensen die in de jaren negentig van de vorige eeuw nog precies met hun inkomen konden rondkomen (en die daarom juist bij uitstek de perfecte maatstaf zijn (!) om de juistheid van de officiële inflatiecijfers te toetsen), kwamen na de invoering van de euro vanzelfsprekend als eersten in de problemen.

Het ontstaan van de voedselbanken is hiermee verklaard én .....de ongetrouwheid van de officiële inflatiecijfers hiermee op eenvoudige wijze aangetoond!

Maar hiermee zijn we er nog niet!

De inflatie wordt in Nederland namelijk door het CBS gemeten, zoals gezegd volgens de zogenoemde 'geharmoniseerde index van consumentenprijzen' (HICP). En ook de andere eurolanden meten hun inflatie volgens deze op Europees niveau vastgestelde methode, zij het dat er altijd aanpassingen worden gemaakt aan de hand van de lokale situatie van het land in kwestie.

Maar wat zegt het CBS nu eigenlijk zelf over de HICP-methode?

“Een nadeel van het gebruik van de HICP als de maatstaf voor inflatie, is dat die per definitie alleen betrekking heeft op de consumptieve bestedingen van huishoudens, zodat dit begrip niet alle bestedingen dekt. Zo blijven bij de HICP de consumptieve bestedingen van de overheid, de investeringen en de in- en uitvoer geheel buiten beeld.”

“Een indicator waarvoor dat nadeel niet geldt, is de zogenaamde BBP-deflator. De wijziging in deze indicator geeft namelijk de gewogen prijsmutatie van niet alleen de consumptie van de huishoudens, maar van alle binnenlandse bestedingscategorieën alsmede van de handel met het buitenland.”

Volgens het CBS wordt er kennelijk dus volgens de verkeerde methode gemeten!

En zoals we in Bijlage 1. hebben gezien, was de afwijking per 7/1997 van de NLG in de BBP-deflator ca. 9,4%, terwijl de afwijking volgens HICP slechts ca. 7,6% was.

En zoals we hiervoor in Hoofdstuk VII. hebben uiteengezet, moeten we dus in de jaren 1999 t/m 2003 in werkelijkheid dus geen ca. 6,3% (volgens de onjuiste HICP methode) maar ca. 9,0% (= $6,3 \times 9,4/7,6$, volgens de juistere BBP-deflator methode) bovenmatige inflatiestijging t.o.v. die in de eurozone hebben gehad.

Dit brengt ons inziens dan met zich mee dat ook de werkelijke prijsstijgingen, zowel in Nederland (werkelijke situatie) als in de eurozone, in die jaren ook fors, dus met de factor van 1,24 (= $9,4$ gedeeld door $7,6$) hoger moeten zijn geweest, dan volgens HICP en MUICP (zie Tabel 1).

In casu zouden de indexcijfers 2003 van de inflatie in Tabel 1. dan in werkelijkheid (volgens de BBP-deflator) uitgekomen zijn op 112,96 (de eurozone) respectievelijk 120,45 (Nederland, werkelijke situatie).

Maar als we naar de loonontwikkeling vanaf 1999 t/m 2003 in Nederland kijken, zien we in Tabel 1. dat de lonen in die periode slechts met 18,06% (indexcijfer 118,06 met 1998 = 100) zijn gestegen.

Dus we hebben in de periode vanaf 1999 t/m 2003 in plaats van ca. 1,57% koopkrachtstijging (volgens de onjuiste methode van HICP), in werkelijkheid ca. 2,39% koopkrachtverlies (volgens de juistere methode van BBP-deflator) geleden!

En als we dan hiermee de periode vanaf 1999 t/m 2007 analyseren, betreft het koopkrachtverlies zelfs 4,27%!

De andere eurolanden zouden dan dus in de jaren 1999 t/m 2003 overigens geen 6,5% maar slechts 4,07% aan koopkracht gewonnen, en in de periode 1999 t/m 2007 geen 10,2% maar slechts 5,63%.

En de vraag blijft dan natuurlijk nog steeds, of er wel juist is/wordt gemeten?

Want juiste inflatieberekeningen, zowel volgens HICP als BBP-deflator, berusten immers niet alleen op het gebruik van de juiste meetmethode maar natuurlijk ook op juiste prijsmetingen én op een juiste (representatieve) samenstelling van het 'boodschappenmandje'.

En wat het laatste betreft wijzen vele onderzoeken uit dat de CBS-prijsmetingen en het CBS-mandje niet representatief zijn voor de werkelijke prijsstijgingen en voor de uitgaven van de burger (zie onder meer HP/De Tijd, 2003 en 2005, Willem Vermeend, 2005, en André Kortland, 2005), zulks met name in de jaren vanaf 1999 t/m 2005.

Laten we daarom eens nader (per categorie) naar de ontwikkeling vanaf 1999 van de consumentenprijzen kijken, zoals vastgesteld door het CBS.

We zien dan het volgende beeld:

	<u>1999 - 2001</u>	<u>1999 - 2003</u>	<u>1999 - 2005</u>	<u>1999 - 2007</u>	<u>1999 - 2008</u>
Consumentenprijzen, Nederland					
• All items, harmonised prices	9,7%	16,5%	19,9%	23,8%	26,5%
- Food (dagelijkse boodschappen)	8,5%	13,3%	8,0%	10,8%	17,1%
- Energy	25,7%	34,5%	58,9%	77,2%	85,2%
- Non-food, non-energy	7,8%	13,8%	16,7%	19,0%	21,1%

Bron: Consumer prices, Netherlands (CBS, registratie OESO)

En hier komt de aap uit de mouw.

Want wat hierbij direct in het oog springt, is de prijsontwikkeling van de dagelijkse boodschappen (food).

Het CBS wil ons doen geloven dat in de laatste tien jaar tijd de dagelijkse boodschappen slechts 17,1% duurder zouden zijn geworden, terwijl iedereen weet dat we inmiddels voor dezelfde boodschappen een bedrag in euro's betalen min of meer gelijk als tien jaar geleden in guldens.

Dus een prijsstijging van de dagelijkse boodschappen van ca. 100% ligt dus meer voor de hand dan de hierboven genoemde 17%.

Medio 2003 publiceerde HP/De Tijd een prijzenonderzoek over de periode medio 1998 - medio 2003 op basis van werkelijke prijsstijgingen en stelde toen vast dat de prijzen in die vijf jaar al met gemiddeld 49% waren gestegen, terwijl volgens het CBS de gemiddelde prijsstijging in die periode ca.16,5% is geweest.

Conclusies:

1. CBS, regering en DNB presenteren niet-representatieve/onjuiste inflatiecijfers, en
2. de Nederlandse burgers zijn zeker niét gek en weten éxact wat er in de jaren vanaf 1999 is gebeurd met de prijzen en de koopkracht!

Op basis van eigen praktijkervaring schatten wij verder in dat de prijsstijgingen zich sterk bovenmatig hebben voorgedaan in de prijzen van de dagelijkse boodschappen, energie, wonen, ziektekostenpremies, gemeentelijke lasten, (openbaar) vervoer, parkeergelden e.d. en aanzienlijk minder (wellicht zelfs niet tot nauwelijks) in de prijzen van de duurzame (luxe) consumptiegoederen zoals computers, wasmachines, audio/video-apparatuur e.d.

Wij schatten op basis van eigen praktijkervaring in dat de consumentenprijzen in de laatste tien jaar gemiddeld en grofweg met ca. 60% zijn gestegen.

Terzijde, omdat de burger dagelijks geconfronteerd worden met aankopen met bovenmatige prijsstijgingen (dagelijkse boodschappen e.d.) en slechts incidenteel met aankopen met ondermatige prijsstijgingen (duurzame consumptiegoederen), is hiermee het begrip 'gevoelsinflatie' overigens ook meteen verklaard.

En dus juist diegenen die relatief minder of géén duurzame (luxe) consumptiegoederen (kunnen) kopen, hebben in de laatste tien jaar ons inziens een koopkrachtverlies geleden van ca. 35%.

En dat zijn natuurlijk juist die mensen die sinds 2001 de deur bij de voedselbanken platlopen!

VIII. Stichting Wisselverlies.nl

En dan nog Stichting Wisselverlies.nl en hun actie tot het bewerkstelligen van financiële compensatie door de Europese Unie (EU) voor alle Nederlandse burgers en bedrijven.

Los staande van het feit dat de EU vanzelfsprekend, moreel gezien, gehouden is de Nederlanders voor het Wisselverlies financieel te compenseren, is dat natuurlijk een juridische vraag!

Maar die vraag komt eerst aan de orde als het Wisselverlies kan worden aangetoond en die stap is nu wel gemaakt. Daar kan geen twijfel meer over zijn!

Bovendien heeft de EU - hoe je het ook wendt of keert - door de euro-omwisselkoers van de NLG in 1998 onjuist vast te stellen, aantoonbaar in strijd gehandeld met de EU-Verdragsnorm van 'houdbare prijsstabiliteit' en heeft zij Nederland en de Nederlanders natuurlijk gewoonweg zéér oneerlijk en onrechtvaardig behandeld (we zijn gewoonweg bestolen)!

Binnen Stichting Wisselverlies.nl is overigens veel deskundigheid aanwezig, zowel op economisch als op juridisch vlak (zie hierna ook onder Hoofdstuk IX.), en de stichting is qua opzet en werkwijze gelijk aan bijvoorbeeld de Woekerpolis-stichtingen.

En wie had een jaar geleden kunnen denken dat de Woekerpolis-stichtingen voor de burgers een aantal miljarden euro's aan schadeloosstellingen van de verzekeringsmaatschappijen zouden afdwingen, zoals nu uiteindelijk is gebeurd?

Bovendien wordt Stichting Wisselverlies.nl juridisch bijgestaan door het advocatenteam onder leiding van William Schonewille die zowel in de Dexia/Legioleasezaak als de Woekerpoliszaak (met klinkende resultaten) van zich heeft doen spreken.

Om ook in de Wisselverlieszaak daadwerkelijk tot resultaten te kunnen komen, heeft Stichting Wisselverlies.nl, gelijk de Woekerpolisstichtingen, natuurlijk wel ook eerst een maatschappelijk en financieel draagvlak nodig.

Daarbij kan het zeker geen kwaad als ook de Tweede Kamer en de Eerste Kamer (als volksvertegenwoordiging en controleurs van de regering) de tot nu toe gehanteerde 'doofpoot-strategie' van regering en DNB dan (verder) zouden ontmaskeren en nu op de kortst mogelijke termijn pal achter Stichting Wisselverlies.nl zouden gaan staan.

Want een visie zónder draagvlak is een hallucinatie, hoe juist en rechtvaardig die visie ook is.

Onze steun heeft de stichting in ieder geval.

Zij komt immers op voor het belang van álle Nederlandse burgers en bedrijven, en dus ook voor het belang van ú en ons.

Daarom, landgenoten (burgers, bedrijven, media en volksvertegenwoordiging alsmede belangengroeperingen van werknemers, werkgevers, consumenten, ouderen e.d.), neem ook eens een kijkje op de website van de stichting (www.wisselverlies.nl) en meldt u aan als deelnemer.

Het recht moet zijn beloop krijgen én de Wisselverlieszaak is - zoals gezegd - immers een zaak van landsbelang, die zijn weerga niet kent!

IX. Verantwoording en oproep

Dit economisch onderzoeksrapport is tot stand gekomen op basis van analyse en interpretatie van onder meer:

- a. door Stichting Wisselverlies.nl verzamelt veelomvattend onderzoeksmateriaal zoals (economische en statistische) publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), EuroStat, het Centraal Planbureau (CPB), de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), MeesPierson Bank, ABN-AMRO Bank, GfK Geomarketing, Reuters Ecwin, het EU-Verdrag 1992 (Verdrag van Maastricht), de Europees Centrale Bank (ECB) en de Europese Unie (EU) (*);
- b. uittalingen in publicaties en in de media door diverse economen in Nederland, (voormalig) DNB-directieleden en ECB-bestuurslid/DNB-president Nout Wellink (*);
- c. opvolgende economisch inhoudelijke contacten ter zake met diverse economische deskundigen in Nederland zoals leidinggevend van economische onderzoeksbureau's van diverse (grote) financiële instellingen in Nederland (**).

(*) Alwaar hiernaar wordt verwezen of hieruit wordt geciteerd, zijn deze bronnen steeds genoemd.

(**) Op hun uitdrukkelijk verzoek - gelet op de politieke gevoeligheid van de Wisselverlieszaak (veelal) in relatie tot de (commerciële) belangen van de aan hen werkgevend (financiële) instellingen bij nationale en supra-nationale overheden en centrale banken - worden de desbetreffende deskundigen hier niet bij naam genoemd.

Wij vinden het overigens verbazingwekkend dat het economische en politieke financiële establishment in Nederland (met name de hoogleraren economie op onze universiteiten en onze volksvertegenwoordiging in Den Haag en Brussel) en de media nooit de moeite hebben genomen om de Wisselverlieszaak grondig te (doen) onderzoeken.

Het komt immers niet dagelijks voor dat een land zijn nationale munt omruilt voor een gemeenschapsmunt.

En de (tegenstrijdige) uitspraken door en de (soms vreemde) gedragingen van de zijde van DNB en regering in april-juni 2005 en ook daarna in 2007 en 2008 geven voor zo een onderzoek ook juist alle aanleiding.

Door voornoemd nalaten van het establishment en de media hebben wij (als eenvoudige burgers maar wel in het bezit van de nodige expertise) de handschoen dus uiteindelijk maar opgepakt en (met beperkte middelen) ons onderzoek uitgevoerd en aan de hand daarvan dit economisch onderzoeksrapport opgesteld.

Gelet op het voorgaande nodigen wij hierbij economisch en politiek Nederland uit - gelet op hun maatschappelijke aanstelling en verantwoordelijkheid, met name de hoogleraren economie van de diverse universiteiten in Nederland, de Raad van Commissarissen van DNB, de Eerste en Tweede Kamerleden in Nederland en de Nederlandse leden van het Europees Parlement - én roepen hen daartoe ook op om van de inhoud van dit onderzoeksrapport kennis te nemen en daarop inhoudelijk bij ons maar zeker ook publiekelijk en/of politiek te reageren.

Alsdan zou de Wisselverlieszaak eindelijk de wetenschappelijke en politieke aandacht krijgen die deze zaak verdient én kunnen de in dit onderzoeksrapport gegeven economische analyse, bevindingen en conclusies (mogelijk) ook nader worden geconcretiseerd.

Vanzelfsprekend nodigen wij hierbij tevens de Nederlandse media uit én roepen hen daartoe ook op om aan de Nederlandse bevolking eindelijk serieus en actief te berichten over de Wisselverlieszaak, dit onderzoeksrapport en de (eventuele) economische en politieke reacties daarop.

Wij zijn immers van mening dat de Nederlandse burgers en bedrijven er recht op hebben om te weten wat er feitelijk, politiek en economisch precies is gebeurd (en waarom dat zo is gebeurd) bij het door de Europese Unie (EU) onjuist en voor Nederland oneerlijk vaststellen van de omwisselkoers van de Nederlandse gulden voor de euro, wat de gevolgen daarvan zijn én wat daar nu nog aan kan worden gedaan.

Harry Geels en André ten Dam

Bijlage 1

Vaststelling van de onderwaardering van de NLG in 1997/1998

De onderwaardering van de NLG wordt vastgesteld aan de hand van de zogenoemde OESO MEI (Main Economic Indicators).

Dit zijn indicatoren (indexcijfers) per land van de ontwikkeling in de loop van de tijd van de diverse prijzen in dat land.

Hierbij valt onder meer te denken aan loonprijzen en consumentenprijzen.

Door, vanaf een bepaald monetair stabiel basisjaar tot het gewenste uitkomstjaar, de ontwikkeling van een indicator van een land tegen die van een ander land af te zetten en daarbij de ontwikkeling van de wisselkoers van de valuta van die twee landen in die periode in ogenschouw te nemen, wordt er een zogenoemde 'evenwichtskoers' bepaald en kan dus worden vastgesteld of de munt van het ene land t.o.v. de munt van het andere land volgens de werkelijke wisselkoers juist of onjuist (te duur/overgewaardeerd of te goedkoop/ondergewaardeerd) is gewaardeerd.

Deze rekenexercities noemt men relatieve koopkrachtpariteiten (KKP) analyse (= Purchase Power Parities (PPP) analysis).

In de aanloop naar de vaststelling van de definitieve euro-omwisselkoersen hebben vanzelfsprekend ook alle daarbij betrokken monetaire autoriteiten (zowel die op Europees niveau als op nationaal niveau) die rekenexercities in besloten kring (dus ontransparant voor de buitenwereld) uitgevoerd.

Omdat de D-mark de ankerpunt van het EMS én dus ook van de euro was, voerde ieder aan de euro deelnemend EMS-land vanzelfsprekend de PPP-analyse uit t.o.v. de D-mark.

Daarbij werd steeds gerekend vanaf het basisjaar 1987 omdat de herschikkingen binnen het EMS in dat jaar een periode van vijf jaar relatieve rust inluidde (Bronnen: Deutsche Bundesbank, 1997, MeesPierson, 1997, en ABN-AMRO, 1998).

In 2007 heeft Stichting Wisselverlies.nl een tweetal PPP-research rapporten boven water gehaald, één van MeesPierson bank (7/1997) en één van ABN-AMRO bank (1/1998), die toen ook deze zelfde PPP-analyses van de NLG t.o.v. de D-mark hebben gemaakt.

ABN-AMRO heeft de berekeningen gemaakt met het basisjaar 1987 en MeesPierson zowel met het basisjaar 1987 als met het basisjaar 1977.

Beiden hebben daarbij gerekend op basis van de OESO MEI.

En waar ze een gelijke indicator hebben berekend, vanzelfsprekend met gelijke uitkomsten:

Consumentenprijzen (1987-7/1997, OESO MEI)	: afwijking NLG/D-mark = ca. 7,6%
Consumentenprijzen (1987-1/1998, OESO MEI)	: afwijking NLG/D-mark = ca. 6,4%
BBP-deflator (= GDP-deflator) (1987-7/1997, OESO MEI)	: afwijking NLG/D-mark = ca. 9,4%

Alle bovengenoemde afwijkingen resulteren per 1997/1998 in een evenwichtskoers van de NLG t.o.v. de D-mark van DM 1,0 = NLG 1,0 .

MeesPierson concludeerde per juli 1997:

“Taking 1977 as the base year, this has now led to a substantially undervalued guilder. According to the inflation differential, one guilder should now equal almost one D-mark, and according to the GDP-deflator the guilder should be valued even more highly. The same conclusions can be drawn if 1987 is used as the base year. All yardsticks come at roughly one D-mark to one guilder.”

ABN-AMRO concludeerde per januari 1998:

“Volgens de OESO MEI van januari 1998 zou de KKP-verhouding voor een D-mark/NLG-koers van 1,01 pleiten.”

En omdat de NLG op basis van de EMS-spijkoers DM 1,00 = NLG 1,13 voor de euro is omgeruild, hebben wij Nederlanders dus ca. 13% te weinig euro's voor onze NLG teruggekregen.

NOTA BENE!

Tijdens eind 2008 door Stichting Wisselverlies.nl uitgevoerd onderzoek stuitte de stichting op economische researchstukken, in 1999 gepubliceerd door het CBS.

Het CBS stelde toen het volgende:

“Het Bruto Binnenlands Product per hoofd van de bevolking is een indicator om de relatieve welvaart tussen verschillende landen te vergelijken. Het BBP moet dan wel gecorrigeerd worden voor het verschil in prijsniveau tussen landen, de zogenoemde koopkrachtpariteit.

Voor Nederland was dit BBP per hoofd van de bevolking in 1998, evenals in 1997, 13% hoger dan het EU 11-gemiddelde (= eurozone 1998).”

(Bron: CBS, De Nederlandse economie 1999).

Nederland had in 1997/1998 dus een 13% hoger welvaartsniveau dan het gemiddelde in de eurozone. Dit welvaartsniveau Nederland/eurozone van 1,13 : 1,00 had in die jaren dan dus ook tot uiting moeten komen in het prijsniveau in Nederland t.o.v. dat in de eurozone.

Zoals gesteld in bijlage 3 B. worden de consumentenprijzen (deze zijn gebaseerd op HICP!) in Nederland voor ca. 72% bepaald door binnenlandse factoren en voor ca. 28% door het buitenland (dus door de factor 'import uit het buitenland' van de consumptieve bestedingen).

Bij een juiste wisselkoers van de NLG had het gemiddelde prijsniveau in de eurozone in 1997/1998 dus ca. 9,4% onder het prijsniveau in Nederland moeten liggen, berekend als volgt:

$$100 \text{ +/- } ((100 \text{ -/- } 28) \times 13\%) = 1,094$$

En dat had het prijsniveau in Nederland/eurozone dus ca. 1,105 : 1,00 dienen te zijn, want:

$$1,105 \text{ -/- } 9,4\% = 1,00$$

Maar in 1997/1998 lag het prijsniveau in Nederland echter slechts op het gemiddelde (1,0) van het prijsniveau in de eurozone (Bron: CPB, 2005).

Dus ook hieruit blijkt dat de NLG in 1997/1998 t.o.v. de euro f6rs was ondergewaardeerd!

En gelet op de breuk BBP-deflator/HICP van 1,237 (= 9,4/7,6 en zie hiervoor in bijlage 1 en in Hoofdstuk VII.) betreft de uiteindelijke onderwaardering van de NLG t.o.v. de euro dan dus ca. 13,0%, berekend als volgt:

$$((1,105 \text{ -/- } 1,00) \times 1,237) \times 100 = 13,0\%$$

Dus ook langs deze weg wordt aangetoond dat de gulden in 1997/1998 ca. 13% te goedkoop is omgewisseld voor de euro!

Bijlage 2 A

Macro-economische gegevens Nederland 1998

(in euro, Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998, nationale rekeningen)

Totaal volume productie (omzet)		€ 662 miljard
Waarvan intermediair verbruik		€ 338 miljard
Toegevoegde waarde (= lonen en winsten marktsector)		€ 324 miljard
Invoer		€ 210 miljard
Uitvoer productie (export)		€ 227 miljard
Lonen werknemers		€ 184 miljard
Bruto Binnenlands Product (BBP)		€ 362 miljard
Consumptieve bestedingen		€ 263 miljard
Waarvan: - Huishoudens	€ 183 miljard	
- Overheid	€ 80 miljard	
Investerings vaste activa		€ 81 miljard
Waarvan: - Bedrijven en huishoudens	€ 70 miljard	
- Overheid	€ 11 miljard	

Bijlage 2 B

Cumulatieve invoerquotiënten finale bestedingscomponenten, investeringen in vaste activa, uitvoer en BBP

(in procenten, Bron: CBS, De Nederlandse economie 2007)

	<u>1997/1998</u>
Consumptieve bestedingen huishoudens	28%
Consumptieve bestedingen overheid	10%
Investerings in vaste activa	40%
Uitvoer	53%
Bruto Binnenlands Product (BBP)	37%

Bijlage 3

Analyse en conclusies ABN-AMRO 1/1998 met opmerkingen

ABN-AMRO heeft begin 1998, met behulp van de zogenoemde OEF-module (Oxford Economic Forecasting, een internationaal veel gebruikte macro-economische rekenmodule), een simulatie uitgevoerd van de economische bewegingen die in Nederland zouden plaatshebben indien de NLG gerevalueerd zou worden vóórafgaande aan (bijvoorbeeld bij vaststellen van de bilaterale euro-omwisselkoersen in mei 1998) of uiterlijk bij het definitief en onherroepelijk vaststellen van de euro-omwisselkoers per 31 december 1998.

ABN-AMRO is bij haar analyse uitgegaan van een revaluatie van de NLG begin 1998.

De resultaten van de deze simulatie heeft ABN-AMRO daarbij afgezet tegenover het basisscenario (zónder revaluatie van de NLG begin 1998).

De analyse en conclusies van deze simulatie heeft ABN-AMRO toen verwerkt in het researchrapport 'Afzien van revaluatie in mei 1998: winnaars en verliezers.....' van januari 1998.

De analyses en conclusies van ABN-AMRO worden hierna puntsgewijs (onder de nrs 1 t/m 12) herhaald en door ons van commentaar voorzien.

1. Een revaluatie van de NLG in 1998 zal een verslechtering van de concurrentiepositie van Nederland inhouden en dus per definitie een verbetering van de concurrentiepositie van het buitenland (eurozone).

In eerste instantie zorgt de ruilvoetverbetering (revaluatie NLG) voor een lichte verbetering van de lopende rekening (J-curve effect), maar in het jaar ná de revaluatie vindt een verslechtering plaats omdat buitenlandse importeurs een prijsvoordeel hebben en de Nederlandse exporteurs een concurrentienadeel op de buitenlandse markten (eurozone) ondervinden.

Exporteurs zullen óf marktaandeel verliezen óf hun winstmarges moeten inkrimpen. Dit alles gaat ten koste van de Nederlandse werkgelegenheid.

Opmerking: Akkoord.

Maar zoals ABN-AMRO (hierna onder nr 3) ook noemt, staat tegenover deze initiële en tijdelijke aantasting van de concurrentiepositie, juist het koopkrachtvoordeel van en dus de extra bestedingen door de burgers (met groei van de daaraan gerelateerde werkgelegenheid en de winsten van de desbetreffende bedrijven), zoals door ons genoemd in Hoofdstuk V.

Maar belangrijker hierbij is, zoals door ons gesteld in Hoofdstuk V., dat er in 1999 een zeer groot aantal onvervulbare vacatures waren in Nederland (ca. 180.000, met name in de binnenland gerelateerde economie). En aan deze werkelijke arbeidsmarktsituatie gaat ABN-AMRO ten onrechte geheel voorbij!

Want zoals in voornoemd hoofdstuk door ons gezegd, zouden diegenen die toen in de exportsector werkzaam waren en hun baan zouden verliezen, dan dus direct weer aan de slag zijn gekomen bij de bedrijven gericht op de Nederlandse binnenlandse economie. Van een per saldo verlies aan werkgelegenheid (en dus van BBP) zou dus niet tot nauwelijks sprake zijn geweest. Juist integendeel, er zou eerder sprake zijn geweest van een groei van werkgelegenheid en dus van reëel BBP.

En zoals door ons in Hoofdstuk V. gezegd, zou - door de aantasting van de concurrentiepositie - de lopende rekening van Nederland t.o.v. het buitenland met deze ontwikkeling juist ook veel beter in evenwicht zijn gekomen!

2. In het tweede jaar na de revaluatie zijn de negatieve effecten het grootst. Het BBP en de werkgelegenheid zullen dan lager zijn in vergelijking met het basisscenario (zónder revaluatie van de NLG).

Het overheidstekort is door meer uitkeringen, lagere bedrijfswinsten, en dus ook lagere belastingopbrengsten hoger.

Opmerking: Zie hiervoor onder nr 1 en verder hierna onder nr 3.

3. Een ander direct gevolg van de revaluatie is dat de inflatie in Nederland fors lager wordt als gevolg van de lagere importprijzen. Hierdoor neemt het reëel beschikbaar inkomen (= koopkracht) fors toe en dus ook het volume van de consumptieve bestedingen.

Opmerking: Akkoord.

Uitgaande van de door ons in Hoofdstuk V. genoemde geldende invoerquotiënten van de consumptieve bestedingen, van het BBP en van de investeringen in vaste activa, zou Nederland, met een revaluatie in 1998 van de NLG met 13%, zowel in de inkomenssfeer als in de vermogenssfeer, per saldo een zéér fors voordeel hebben gekend.

4. Ondanks een geleidelijke stijging van de werkloosheid wordt door de revaluatie de consumptie positief beïnvloed. Dit is weer voordelig voor de nationale werkgelegenheid.

Opmerking: Akkoord. Maar zie de opmerkingen hiervoor onder de nrs 1 en 3.

5. Een tweede belangrijke ontwikkeling is dat de lagere inflatie de looneisen zal matigen. Daardoor zullen op termijn zowel de concurrentiepositie als de werkgelegenheid weer gaan verbeteren.

Opmerking: Dat de looneisen gematigd zouden gaan worden, is - zoals gesteld in Hoofdstuk V. voor de hand liggend. En daardoor zou dan dus de concurrentiepositie weer deels herstellen en zou de BBP-groei en de werkgelegenheid binnen een aantal jaren dus nog verder toenemen, zelfs bóven het niveau van het basisscenario (zónder revaluatie van de NLG).

6. Per saldo zullen op korte termijn de negatieve effecten van de concurrentiepositie de overhand hebben, als gevolg van het werkgelegenheidsverlies en het teruglopen van de economische groei in vergelijking met het basisscenario (zónder revaluatie).

Opmerking: Zoals hiervoor bij onze opmerkingen onder nr 1 gesteld, gaat ABN-AMRO geheel voorbij aan de toenmalige arbeidsmarktsituatie in Nederland. ABN-AMRO is overigens (gelet op het tijdstip van opstellen van hun rapport, logischerwijze) uitgegaan van een revaluatie van de NLG per begin 1998, terwijl wij in onze analyses en berekeningen zijn uitgegaan van een revaluatie per eind 1998.

7. Op langere termijn zal de concurrentiekracht weer herstellen, dankzij het neerwaartse effect van de revaluatie op de inflatie en op de loonontwikkeling.

Hierdoor zullen de werkgelegenheid en de economische groei weer aantrekken en de opgelopen schade op termijn weer worden goedge maakt.

Opmerking: Zie onze opmerkingen hiervoor onder de nrs 1 t/m 6. ABN-AMRO gaat in haar analyse overigens uit van herstel van de concurrentiepositie op oorspronkelijk niveau van 1998, terwijl wij in Hoofdstuk V. (meer) uitgaan van het oorspronkelijk niveau (evenwicht) van de Nederlandse economie als geheel van v or de revaluatie in 1998.

8. In het tweede jaar (n  de revaluatie) is er volgens de OEF-simulatie reeds een positieve bijdrage aan de economische groei.
De forse schok in het tweede jaar is na vier jaar weer gecorrigeerd.

Opmerking: Zie onze opmerkingen hiervoor onder de nrs 1 t/m 7.

9. Een revaluatie van de NLG heeft duidelijke gevolgen voor de vermogensposities. Met het oog op de omwisseling van guldens in euro's is een revaluatie van de gulden aantrekkelijk omdat het een eenmalige en forse reële vermogensverbetering tot gevolg heeft.
In principe profiteren diegenen die bezittingen hebben uitgedrukt in NLG, of diegenen die schulden hebben in buitenlandse valuta.

Opmerking: Akkoord.

En vice versa zouden diegenen verliezen die schulden hebben uitgedrukt in NLG en/of bezittingen uitgedrukt in buitenlandse valuta.

10. Omdat een revaluatie van de NLG de concurrentiepositie op korte termijn aantast, zijn de (initiële) verliezers van een revaluatie de exporterende bedrijven (marktaandeel/winstmarge), de vakbonden (werkgelegenheid) en de overheid (staatsschuld).

Opmerking: Met verwijzing naar onze opmerkingen, gesteld hiervoor onder de nrs 1 t/m 9 en in Hoofdstuk V., zouden de exporterende bedrijven inderdaad (initiële) verliezers zijn, maar niet de Nederlandse bedrijven in zijn geheel en dus ook niet de vakbonden (werkgelegenheid).

De initiële verliezers van een revaluatie van de NLG zouden dan dus uitsluitend diegenen zijn met een negatief vermogenssaldo wat betreft de bezittingen en schulden nominaal gewaardeerd in NLG en/of met een positief vermogenssaldo wat betreft bezittingen nominaal gewaardeerd in buitenlandse valuta.

In concreto spreken we dan over de financiële instellingen, de bedrijven en vooral de Rijksoverheid (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998).

Maar deze initiële verliezers van vermogen zouden dit initiële nadeel in de vermogenssfeer dan door de (véél) betere ontwikkeling (prijsvoordelen) in de vermogenssfeer wat betreft toekomstige investeringen in vaste activa vanaf 1999 al heel snel (bedrijven) of op een wat langere termijn (de Rijksoverheid) kunnen ombuigen in een structureel voordeel.

Hierbij speelt de voor Nederland structureel goedkopere import uit het buitenland vanaf 1999 de belangrijke rol.

Terzijde, de Nederlandse burgers zouden met een revaluatie van de NLG in 1998 in de vermogenssfeer direct in 1998 een zéér fors voordeel hebben gekregen. Vooral omdat de werknemers in Nederland in onze pensioenfondsen hebben gespaard voor de oudedagsvoorziening, hadden de Nederlandse werknemers - ondanks de hypotheekschuldposities - per saldo een zéér fors positief vermogenssaldo (Bron: CBS, De Nederlandse economie 1998).

En bovendien zouden de Nederlandse burgers vanaf 1999 in de vermogenssfeer (investeringen in vaste activa) - gelet op de forse en structurele goedkopere import uit het buitenland - ook verder véél voordeliger uit zijn geweest dan in het basisscenario (zónder revaluatie).

11. De winnaars van een revaluatie zijn de vermogenden in het algemeen, institutionele beleggers (pensioenen van de Nederlandse werknemers) in het bijzonder én daarnaast de inkomensstrekkers, die een forse reële inkomensverbetering (koopkracht) kennen als gevolg van de lagere importprijzen.

Opmerking: Deels akkoord.

Want met een revaluatie in 1998 van de NLG zouden de Nederlandse burgers, bedrijven en de overheid zowel in de inkomens/winstsfeer als de vermogenssfeer dus allen grote winnaars zijn.

12. Conclusie ABN-AMRO: Met een revaluatie van de NLG ondervindt de concurrentiepositie van Nederland op korte termijn nadelige gevolgen, maar ná vier jaar is dit gecorrigeerd. De positieve effecten van een revaluatie van de NLG zijn voor een land als Nederland fors.

Opmerking: Wij zitten op één lijn met de economische analyse van ABN-AMRO, met dien verstande dat ABN-AMRO de arbeidsmarktsituatie in Nederland in 1998/1999 in haar analyse niet heeft meegenomen. En deze arbeidsmarktsituatie is juist essentieel voor een volledig deugdelijke analyse.

Tabel 1: Loon-, inflatie en koopkrachtontwikkeling Nederland, Oostenrijk en eurozone (werknemers) (Nederland Werkelijk en Nederland Simulatie met revaluatie NLG in 1998 met 13%)

<i>Lonen eurozone en Oostenrijk (Bron: OESO MEI)</i>				<i>Lonen Nederland Simulatie, op basis van lonen Oostenrijk (Bron: OESO MEI)</i>		<i>Lonen Nederland Werkelijk (Bron: OESO MEI)</i>	
	Cumulatief (1998=100)			Cumulatief (1998=100)		Cumulatief (1998=100)	
	<i>eurozone</i>	<i>Oostenrijk</i>					
1998			13,0% (revaluatie NLG)	←	113,00		
1999	2,66%	102,66			115,85	3,10%	103,10
2000	3,73%	106,49			118,57	3,63%	106,84
2001	3,70%	110,43			122,36	3,90%	111,01
2002	2,89%	113,62			125,22	3,66%	115,07
2003	3,00%	117,03			128,06	2,60%	118,06
2004	2,64%	120,12			131,14	1,63%	119,99
2005	2,57%	123,21			134,93	0,89%	121,06
2006	3,11%	127,04			139,09	1,77%	123,20
2007	2,93%	130,76			142,89	1,65%	125,23

<i>Consumentenprijsontw. eurozone en Oostenrijk (Bron: OESO MEI)</i>				<i>Prijsontw. NL Simulatie, op basis van OESO MEI en SAFFIER CPB</i>		<i>Consumentenprijsontw. NL Werkelijk (Bron: OESO MEI)</i>	
	Cumulatief (1998=100)			Cumulatief (1998=100)		Cumulatief (1998=100)	
	<i>eurozone</i>	<i>Oostenrijk</i>					
1998			Na revaluatie NLG in 1998 met 13%		109,36		
1999	1,14%	101,14		109,36 +/+	110,61	1,98%	101,98
2000	2,15%	103,31		109,36 +/+	111,79	2,35%	104,38
2001	2,40%	105,79		109,36 +/+	114,05	5,10%	109,70
2002	2,25%	108,17		109,36 +/+	116,22	3,90%	113,98
2003	2,10%	110,45		109,36 +/+	117,96	2,20%	116,49
2004	2,15%	112,82		109,36 +/+	120,27	1,43%	118,15
2005	2,20%	115,30		109,36 +/+	123,18	1,50%	119,92
2006	2,15%	117,78		109,36 +/+	125,77	1,65%	121,90
2007	2,11%	120,27		109,36 +/+	126,81	1,54%	123,78

<i>Koopkracht eurozone en Oostenrijk</i>		<i>Koopkracht NL (Simulatie)</i>		<i>Koopkracht NL Werkelijk</i>	
	Cumulatief (1998=100)	Cumulatief (1998=100)		Cumulatief. (1998=100)	Cumulatief (1998=100)
	<i>eurozone</i>	<i>Oostenrijk</i>			
1998			113 -/ 109,36 =	103,64	
1999	101,52	102,01		105,24	101,12
2000	103,18	102,47		106,78	102,46
2001	104,64	103,47		108,31	101,31
2002	105,45	104,25		109,00	101,09
2003	106,58	105,34		110,10	101,57
2004	107,30	106,02		110,87	101,84
2005	107,91	107,01		111,75	101,14
2006	109,26	108,75		113,32	101,30
2007	110,49	109,65		116,08	101,45

Tabel 2: **BBP-ontwikkeling Nederland**
(werkelijk en met simulatie van revaluatie NLG in 1998 met 13%)

<u>BBP Nederland werkelijk in miljard euro (Bron: CBS)</u>				<u>BBP Nederland in miljard euro (Simulatie)</u>			
BBP-NL	Stijging (in %)			Stijging (in %)	BBP-NL		
1998	362,46			1998	392,15 (= 362,46 + 8,19%)		
1999	386,19	6,55%		(1999	5,25%	412,74	
2000	417,96	8,23%	=	(2000	6,93%	441,34	
2001	447,73	7,12%	gemiddeld	gemiddeld	(2001	5,82%	467,03
2002	465,21	3,90%	5,217%	5,217%	(2002	5,20%	491,31
2003	476,95	2,52%	per jaar	per jaar	(2003	3,82%	510,08
2004	491,18	2,98%			(2004	4,28%	531,91
2005	513,41	4,53%			2005	4,53%	556,01
2006	539,93	5,17%			2006	5,17%	584,75
2007	567,07	5,03%			2007	5,03%	614,17
2008	580,00 (raming)	2,28%			2008	2,28%	628,17
	BBP-NL	BBP-NL	Vershil	BBP-Wisselverlies	in % BBP-NL		
	(werkelijk mld euro)	(simulatie mld euro)		(mld euro, met correctie prijsverschil **)	(werkelijk)		
1998	362,46	392,18 (= 362,46 + 8,2%)		correctiefactor			
1999	386,19	412,74	26,55	(91,5)	24,29	6,29%	
2000	417,96	441,34	23,38	(92,9)	21,72	5,20%	
2001	447,73	467,03	19,30	(96,0)	18,53	4,14%	
2002	465,21	491,31	26,10	(98,0)	25,58	5,50%	
2003	476,95	510,08	33,13	(98,7)	32,70	6,86%	
2004	491,18	531,91	40,73	(98,2)	40,00	8,14%	
2005	513,41	556,01	42,60	(97,3)	41,45	8,07%	
2006	539,93	584,75	44,82	(96,8)	43,39	8,04%	
2007	567,07	614,17	47,10	(97,6)	45,97	8,11%	
2008	580,00 (raming)	628,17	48,17	(97,6, raming)	47,01	8,11%	
			----- +		----- +		
			351,88		340,64		
			=====		=====		

** Deze correctie dient plaats te vinden omdat het prijsniveau in Nederland vanaf 1999 in de situatie mét een revaluatie van de NLG in 1998 vanzelfsprekend ook iets hoger zou zijn geweest dan in de werkelijke situatie zónder revaluatie. Wij hebben deze correctiefactor berekend door de jaarlijkse prijsindexcijfers van 'Nederland werkelijk' te delen door de jaarlijkse prijsindexcijfers van 'Nederland simulatie' (zie tabel 1).

Conclusies:

Dus het totaal door Nederland geleden BBP-Wisselverlies in de jaren 1999 t/m 2008 bedraagt ca. € 340 miljard.

Het BBP-Wisselverlies is vanaf het jaar 2004 structureel ca. 8,1% van het Nederlandse BBP.

In 2008 bijvoorbeeld betreft het BBP-Wisselverlies voor Nederland ca. € 47 miljard.